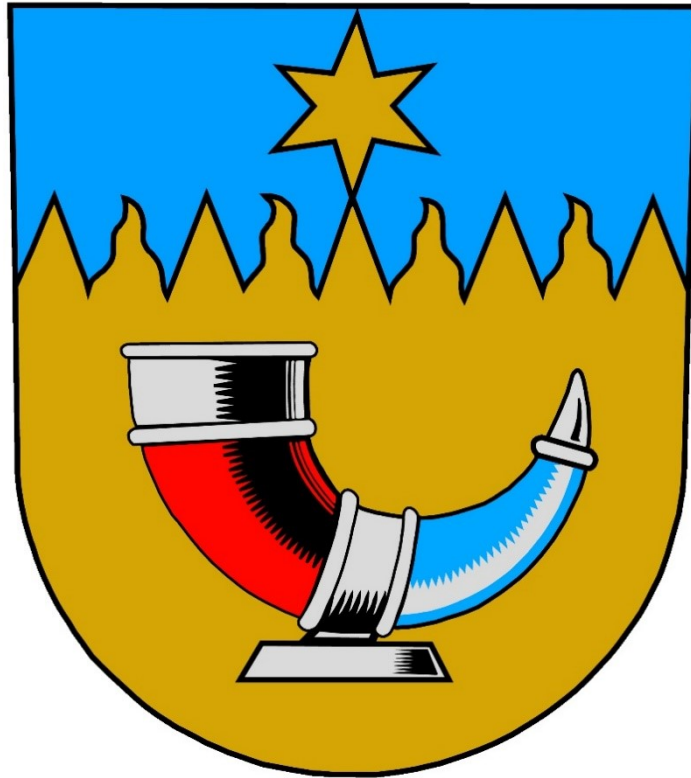

Taloussuunnitelma

2025 – 2027

Hämeenkyrön kunta

Kh 9.12.2024

Kv 16.12.2024

Sisällys

Kunnanjohtajan katsaus	2
Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät.....	4
Väestötietoja	4
Elinkeinorakenne	7
Toimintaympäristö	8
Asuntorakentaminen.....	8
Yleinen taloudellinen tilanne.....	9
Verotulot.....	10
Valtionosuudet	11
Kuntastrategia	12
Vakaa ja verraton.....	12
Hyvinvointi.....	13
Hämeenkyrön ilmastotavoitteet	14
Talousarvion tavoitteet.....	15
Henkilöstö	15
Kuntakonserni.....	17
Kokonaistalouden näkökulma	20
Tuloslaskelma.....	21
Rahoituslaskelma.....	25
Talouden tasapainotus.....	27
Käyttötalous.....	28
Hallintopalvelut.....	34
Sivistyspalvelut	40
Elinympäristöpalvelut.....	57
Investoinnit	66

Asiakirja täyttää saavutettavuusdirektiivin helppokäyttöisyysvaatimukset sekä lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, 7 §.

Kunnanjohtajan katsaus

Kunnat ovat jälleen uuden edessä, historiallinen sosiaali- ja terveystalouden uudistus on nyt taaperoikäinen ja uusi muutos on syntymässä vuoden 2025 alusta, kun työllisyyden hoidon järjestämisvastuu siirtyy kunnille. Muitakin epävarmuustekijöitä kuntien talouden yllä leijuu, kuten SOTE-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteen vaikutukset, valtionosuusleikkaukset, verotulojen muutokset sekä yleinen taloudellinen taantuma ja maailmanpoliittinen tilanne ja sen vaikutus talouteen.

Vuoden 2025 talousarvio on 3,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Alijäämän taustalla on tavanomainen kustannusten nousu, TE-palvelujen siirron resurssointi ja varautuminen rahoitusvastuun kasvamiseen työttömyysetuuksissa sekä merkittävä tulojen lasku erityisesti varhaiskasvatuksessa ja rakennusvalvonnassa. Rahoituspuolella vaikuttavat erityisesti valtionosuusmuutokset tai pikemminkin muuttamattomuus. Valtionosuus säilyy siis lähes samana kuin aiemmin, vaikka kuntien vastuulle tulee TE-palvelujen järjestäminen. Sote-siirtolaskelmien kompensatiot ja normien purun myötä tehtävät valtionosuusvähennykset syövät TE-uudistuksen valtionosuuslisäyksen.

Kuntien toimintaympäristö on muuttunut rajusti parin vuoden aikana ja meidän on pysyttävä muutoksessa mukana. Kuntataloudessa ovat takana koronan jälkeiset "helpot" vuodet, jolloin talouskasvu, verotulokompensatiot ja korona-avustukset auttoivat kuntien taloutta. Vaikka taloudentaantumaa taitumisesta on annettu heikkoja signaaleja, mahdollisen talouskasvun vaikutukset tulevat kuntatalouteen viiveellä.

Kuntastrategian mukaisesti olemme vakaa ja verraton kunta, joka pitää talouden tasapainossa suunnitelmakausien osalta. Tämän tavoitteen toteutuminen aiheuttaa meille nyt työtä. Vuosien 2026 ja 2027 osalta taloussuunnitelma sisältää maltillisia veronkorotuksia sekä vielä kohdentamattomia säästötoimia. Suunnitelmavuodet sisältävät noin kolme miljoonaa vaikuttamistarvetta. Suurin yksittäinen muutos on Pirhalle vuokrattujen tilojen siirtyminen perustettavalla sote-kiinteistöyhtiölle, joka vähentää olennaisesti kunnan saamia tuloja.

Valmistautuminen suunnitelmavuosien kohdentamattomien säästöjen etsimiseen on aloitettu ja vuonna 2025 selvitetään esimerkiksi palveluverkkoa, vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä sekä yksityistieavustusten muutoksia sekä eri palvelualojen resurssointia. Sekä menettä tulopuolen toimenpiteet ovat välttämättömiä tulevien vuosien kehityksen turvaamiseksi. Tavoitteena on tehdä järkeviä ja kestäviä muutoksia, mutta on myös hyväksyttävä, että toiminnan muutoksilla voi olla vaikutusta palveluihin ja työnteon tapoihin kunnassa.

Hämeenkyrö on onnistunut taittamaan negatiivisen väestönkehityksen ja on mukana Tampereen seudun kasvun imussa. Vaikka taloudessa on haasteita, tulee Hämeenkyrön katsoa kuitenkin tulevaisuuteen ja kehittää toimintaansa siten, että olemme jatkossakin mielenkiintoinen maaseutumainen asuinkunta Suomen vetovoimaisimman kaupunkiseudun äärellä. Omiin vahvuuksiin uskomalla meille käy hyvin!

Takana on pian ensimmäinen vuosi Hämeenkyrön kunnanjohtajana ja haluankin kiittää kunnan työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja muita yhteistyökumppaneita hyvästä yhteistyöstä, tästä on hyvä jatkaa eteenpäin!

Johanna Rannanjärvi
Kunnanjohtaja

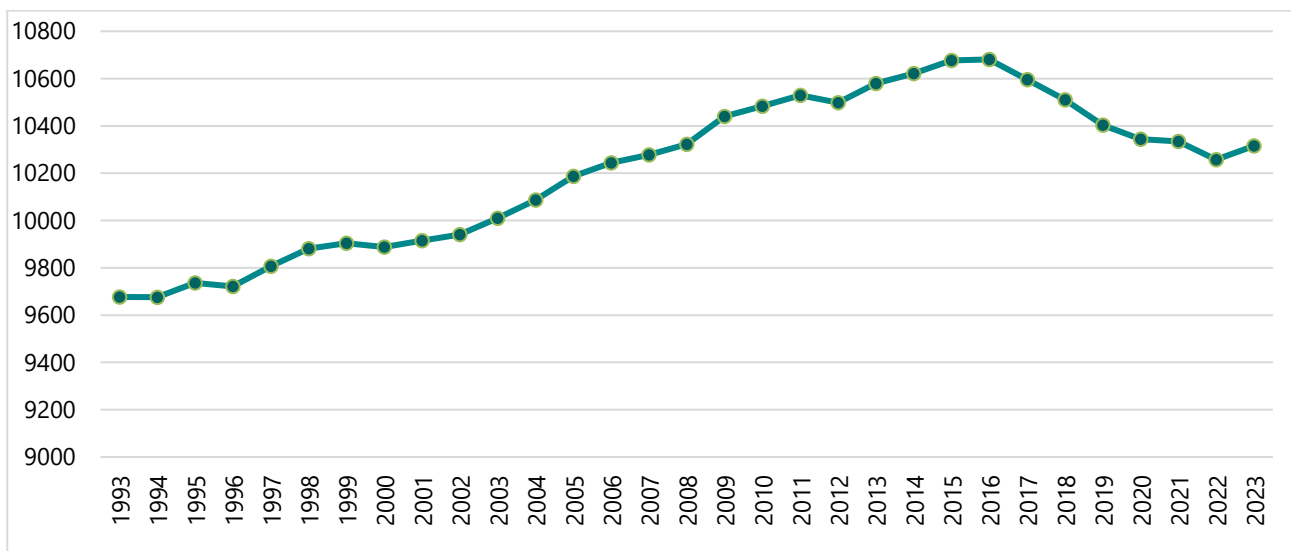
Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät

Väestötietoja

Kunnan väkiluku oli pitkään kasvu-uralla. Vuonna 2017 kasvu taittui ja siirryttiin väestön vähentymisen aikaan. Väestön määrä kääntyi uudelleen kasvuun vuonna 2023

Väkiluku 31.12.2023 oli 10 316 (edellisenä vuonna 10 257 henkeä) (Tilastokeskus; väestönmuutosten ennakkotiedot). Lokakuun 2024 lopussa väkiluku oli 10 362. Kymmenen kuukauden lisäys on +46.

Kunnan väkiluku on ollut korkeimmillaan 1960-luvun alkupuolella, hieman yli 10 700 henkeä. 1980-luvulla väkiluku putosi noin yhdeksään tuhanteen henkeen. Tämän hetken väkiluku on vuoden 2008 tasoa.

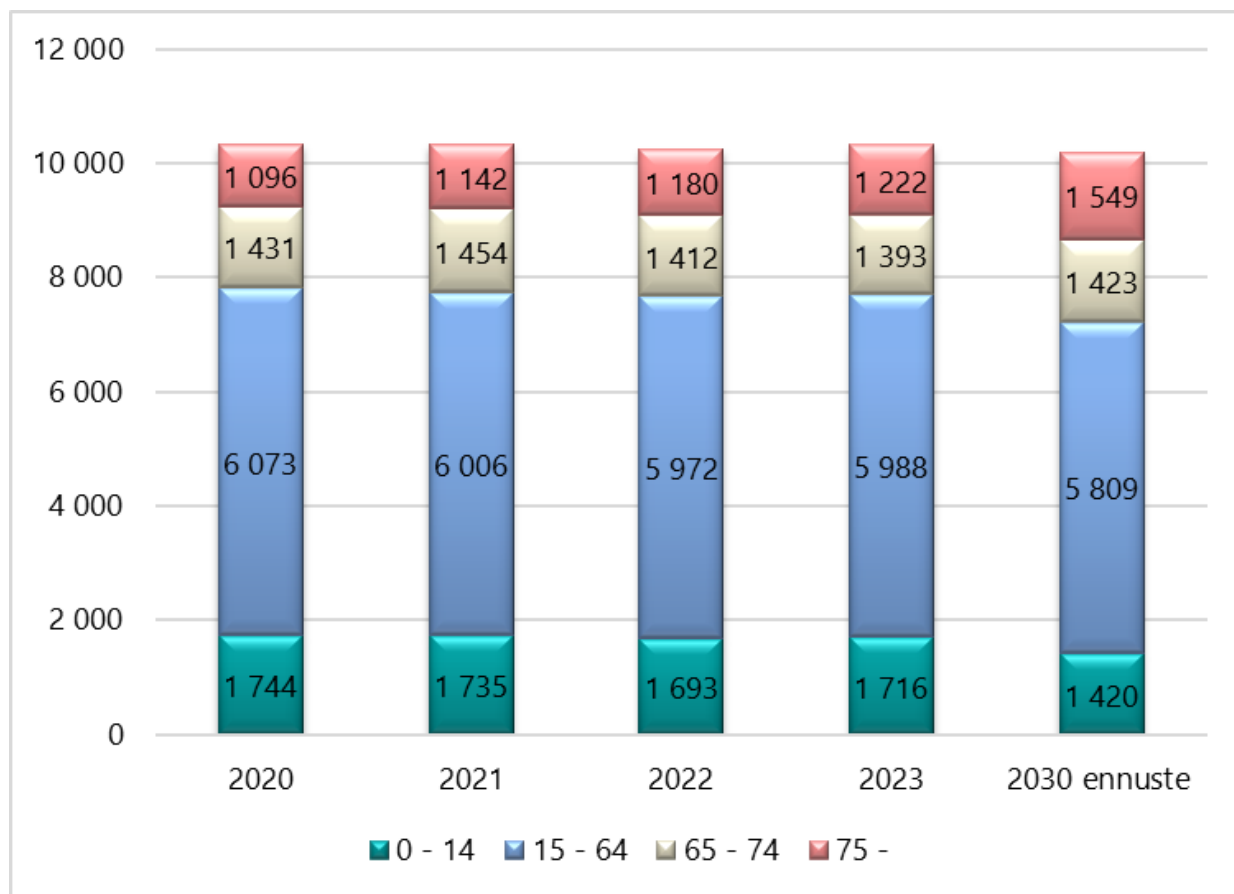
Lähde: Tilastokeskus; väestönmuutosten kuukausitiedot, joulukuu

Väestörakenne

	2020	2021	2022	2023	ennuste 2030
0 - 14	1 744	1 735	1 693	1 716	1 420
15 - 64	6 073	6 006	5 972	5 988	5 809
65 - 74	1 431	1 454	1 412	1 393	1 423
75 -	1 096	1 142	1 180	1 222	1 549
yhteensä	10 344	10 337	10 257	10 319	10 201

Lähde: Tilastokeskus; väestörakenne osa-alueittain, väestöennuste)

Väestörakenteen muutos noudattaa koko valtakunnan kehitystä, eli vanhempien ikäluokkien osuus väestöstä kasvaa ja lasten määrä vähenee.

Väestön muutos

	2020	2021	2022	2023
Syntyneet	82	92	73	74
Kuolleet	95	111	152	125
Kuntien välinen tulomuutto	521	542	507	524
Kuntien välinen lähtömuutto	574	561	530	443
Maahanmuutto	19	31	27	36
Maastamuutto	16	2	5	7
Väkiluvun korjaukset	3	2	0	0
Kokonaismuutos	-60	-7	-80	59

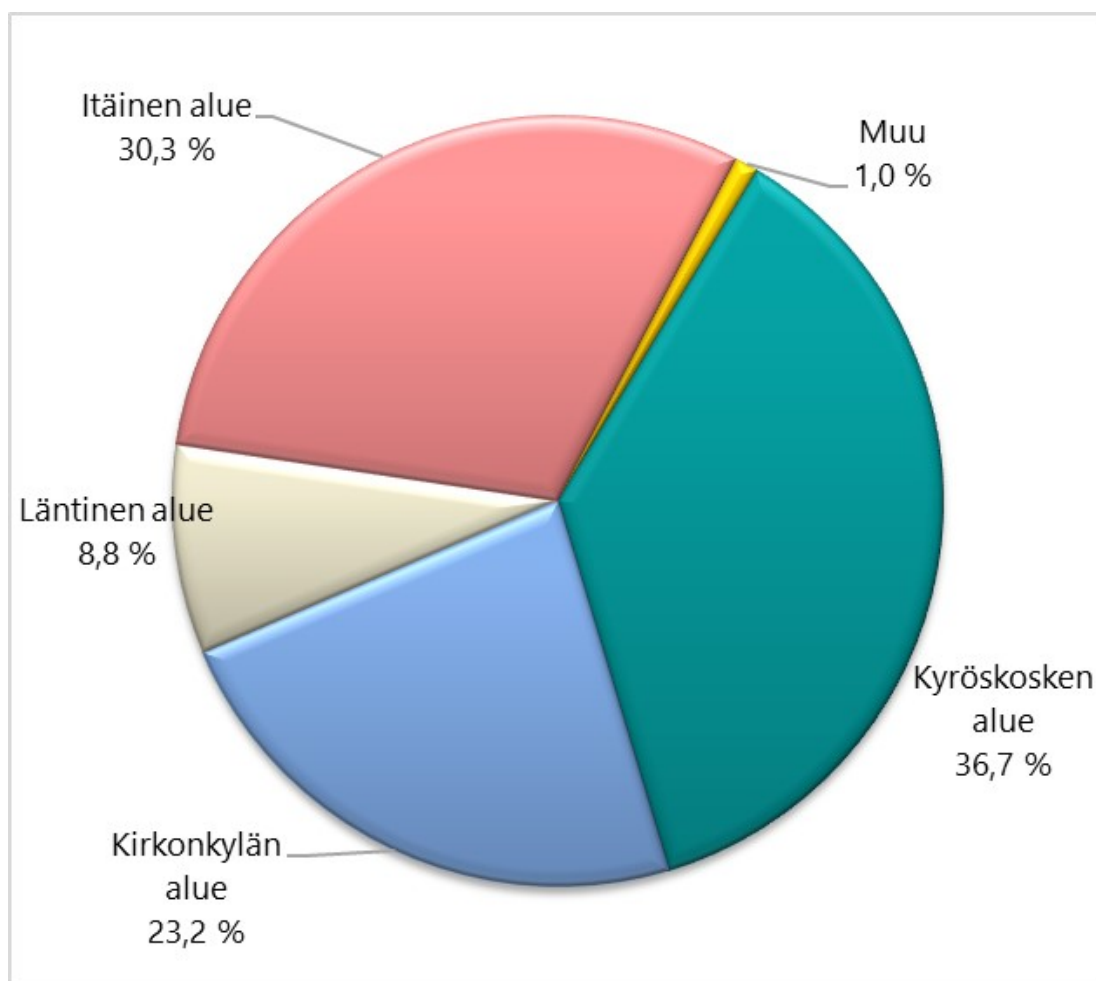
Lähde: Tilastokeskus; väestömuutosten kuukausitiedot

Kuolleisuus on reilusti syntyvyyttä suurempaa.

Väestön jakautuminen alueittain

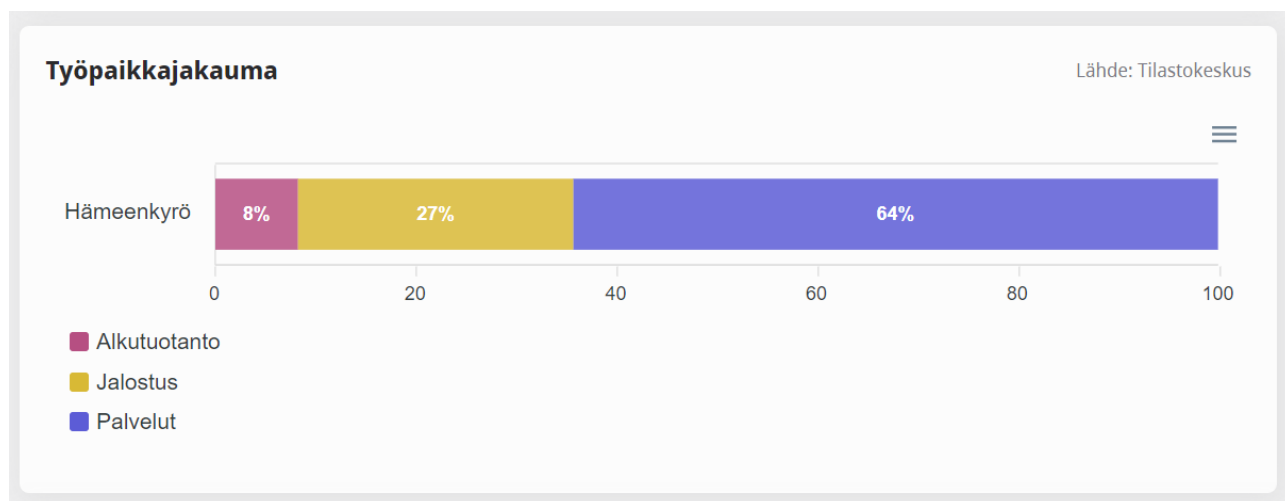
Alue	2020	2021	2022	2023
Kyröskoski	3 798	3 775	3 773	3 792
Kirkonkylä	2 438	2 418	2 373	2 397
Läntinen	904	928	905	904
Itäinen	3 108	3 127	3 112	3 125
Tuntematon	96	89	94	101

Lähde: Tilastokeskus; väestörakenne osa-alueittain)

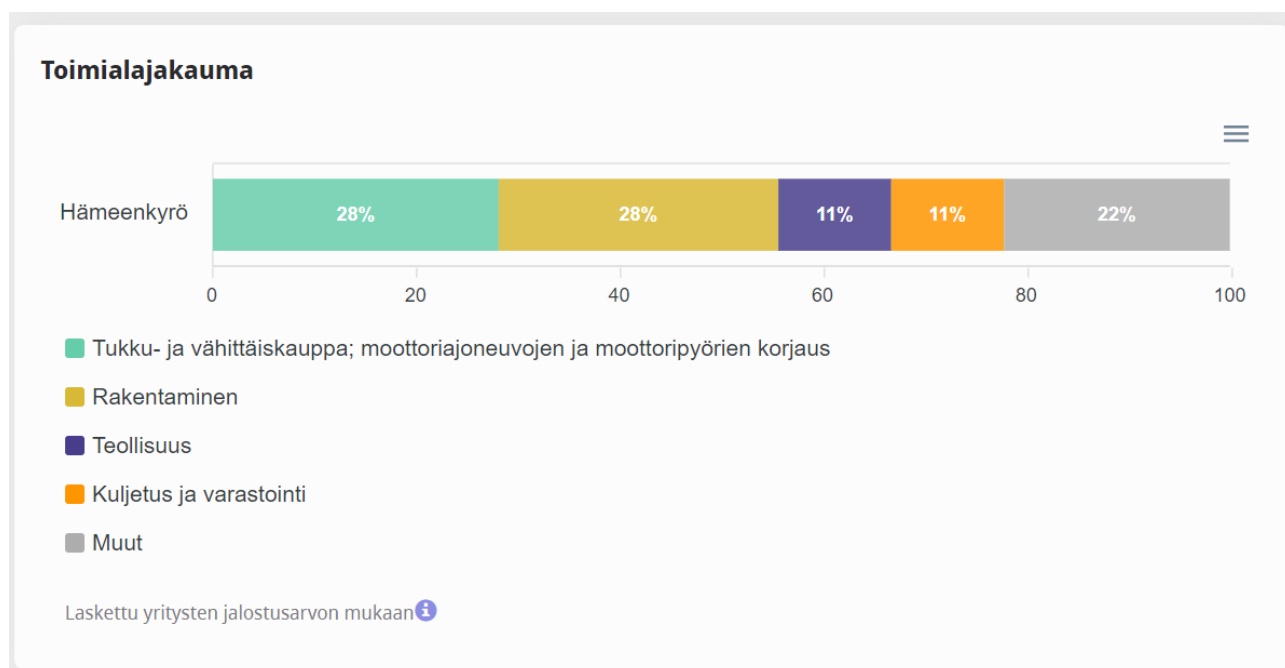
Elinkeinorakenne

Työpaikkajakauma

Lähde: Tilastokeskus, tiedot vuodelta 2023

Toimialajakauma

Lähde: Tilastokeskus, tiedot vuodelta 2023

Toimintaympäristö

Iso muutos tapahtuu vuoden 2025 alusta, kun TE24 uudistus siirtää työvoima- ja yrityspalvelut kuntien työllisyysalueiden hoidettavaksi. Hämeenkyrö kuuluu Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueeseen, jonka isäntäkunta on Sastamala.

Pirkanmaan työttömyysprosentti on syyskuun 2024 lopun tilanteessa 10,7. Vuotta aiemmin se oli 9,1. Työttömyysprosentti Hämeenkyrössä oli 10,5. Vuotta aiemmin 8. Työllisyystilanne heikkeni edellisestä vuodesta. Työnhakija-asiakkaita on yhteensä 887, joista Hämeenkyrön kuntakokeilussa on asiakkaana 466 henkilöä, näistä alle 30-vuotiaita on 138, joista työttömänä 82 henkilöä.

Työvoiman määrä on noussut Hämeenkyrössä ollen syyskuun tilaston mukaan 4 728 henkilöä (4640). Työttömänä oli 495 henkilöä. Näistä pitkäaikaistyöttömiä on 171. Avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut edellisen vuoden 18 paikasta 25 paikkaan.

Asuntorakentaminen

Lupatilasto 01.01.2024-31.10.2024

Lupatyyppi	Saapunut	Myönnetty	Muu päätös
R Rakennuslupa	63	67	0
RJ Rakennusluvan jatko	17	17	0
T Toimenpidelupa	38	42	0
I Toimenpideilmoitus	16	15	0
P Purkamislupa	1	1	0
M Maisematyölupa	5	6	0
TJO Vastuullinen työnjohtaja	122	119	0
Yhteensä	262	267	0

Vuonna 2023 valmistui asuntoja yhteensä 38

- 29 omakotitaloa
- yksi paritalo
- käyttötarkoituksen muutoksia muista rakennuksista asunnoiksi 7

Vuonna 2024 tilanteessa 27.10.2024 on valmistunut 1 kerrostalo, jossa on 35 huoneistoa, paritalo ja 14 asuinrakennusta. Yhteensä on valmistunut 51 asuntoa.

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtionvarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden taantumun pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024.

Inflaation hidastuu ja korot kääntyvät laskuun. Korkojen lasku helpottaa asuntovelallisten tilannetta. Kotitalouksilla on kohtuullisen hyvä tulokehitys ja se lisää kotitalouksien käytävissä olevia tuloja ja kulutusta.

BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen vuonna 2024. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia.

Kuntatalous

Kuluva vuosi on kuntien kannalta vielä kohtuullisen hyvä. Tulevina vuosina menot ja tulot ovat epätasapainossa. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskivat sote-siirtoon liittyvän tarkastuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön takia.

Kuntatalouden alijäämän ennustetaan syvenevän lähivuosina. Kuntien kulutusmenot kasvavat, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Kuntien ansiokehitys on yleistä talouden ansiokehitystä nopeampaa kunta-alan aiemmin sovittujen sopimusten vuoksi. Kunta-alan sopimukset päättyvät keväällä 2025, joten tulevien vuosien sopimusratkaisuja ei vielä tiedetä.

Hämeenkyrön kunnan talous

Vuosina 2022 – 2024 toteutettiin kolmivuotinen talouden sopeuttamisohjelma. Sen menokorjaukset ovat pääosin toteutuneet. Ohjelmaan sisältyi liian positiivisia tulo-odotuksia ja ne eivät toteutuneet. Koko ohjelman toteutuminen raportoidaan tilinpäätöksessä 2024.

Vuoden 2024 talousarvio hyväksyttiin ylijäämäisenä 370 000 euroa. Lokakuussa hyväksytyssä muutostalousarviossa tulos parani 781 000 euroon. Joulukuun muutostalousarviossa tulos painui hieman nolla alapuolelle.

Kunnalla on taseessa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää 4,4 milj. euroa. Kunnan lainamäärä on pienentynyt viime vuosina. Lainamäärä oli suurimmillaan 51 milj. euroa vuonna 2018. Sen jälkeen lainamäärä on vähentynyt joka vuonna. Kuluvan vuoden

lopun lainamäärä on noin 37 milj. euroa Kaikki tarvittavat investoinnit on pystytty tekemään.

Vuoden 2025 talousarvion valmistelu

Talousarvion valmistelua ohjaa kuntastrategia Vakaa ja verraton. Strategian mukaisesti kunta on talousvastuun tiedostava kunta, joka pitää kunnan talouden suunnitelmakaudella tasapainossa. Hallitus antoi raamin talousarvion laadintaa varten. Raami annettiin palvelualueitten nettomenojen tarkkuudella. Lautakuntien talousarvioesitysten perusteella on valmisteltu kunnanjohtajan talousarvioesitys.

Verotulot

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton verotulojen ennustekehikon perusteella.

1 000 euroa	TP 2023	alkup. TA 2024	muutettu TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnallisvero	19 412	19 700	19 720	19 900	21 400	22 300
Kiinteistövero	2 386	2 630	2 630	2 700	2 800	2 800
Yhteisövero	2 323	1 550	1 550	1 400	1 400	1 400
Yhteensä	24 121	23 880	23 900	24 000	25 550	26 500

Tuloveroprosentti vuonna 2025 on 9,4. Suunnitelmavuosille on laskettu korotus niin, että vuoden 2026 tuloveroprosentti on 9,5 ja vuoden 2027 prosentti 9,6.

Kiinteistöveroissa on otettu huomioon kiinteistöveroselvityksen toteuttamisen myötä tulevat kiinteistöverot. Kiinteistöveroselvityksessä käydään läpi kunnan alueella olevat kiinteistöt ja korjataan mahdolliset virheet kiinteistöverotuksessa.

	2025
Yleinen	0,95 %
Maapohja	1,30 %
Vakituinen asunto	0,48 %
Muut asunnot	1,15 %
Voimala	3,10 %
Rakentamattomat tontit	4,50 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %

Suunnitelmavuosille on laskettu kiinteistöveroihin korotukset joka kiinteistöverolajiin ja laitettu ne suunnitelmavuoden verotuloarvioon kokonaisuutena.

Valtionosuudet

Valtionosuudet vuodelle 2025 on arvioitu Kuntaliiton tietojen perusteella.

Suunnitelmavuosien 2026 – 2027 valtionosuudet on arvioitu kokonaistasolla varovaisesti vuoden 2025 valtionosuuden suuruisiksi. Valtionosuusudistusta valmistellaan parhaillaan, mutta sen sisältöä eikä toteutumisen ajankohtaa vielä tiedetä.

1 000 euroa	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TA 2026	TA 2027
Kunnan peruspalv.vos	13 055	11 700	12 580	12 580	12 580
Verotuloihin perust. vos ta-saus	-4 481	-4 000	-3 900	-3 900	-3 900
Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	-1 372	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Verotulomenetysten korvaus	1 765	1 700	1 000	1 000	1 000
Yhteensä	8 967	8 100	8 380	8 380	8 380

Kuntastrategia

Vakaa ja verraton

Kuntastrategia Vakaa ja verraton hyväksyttiin alkuvuonna 2023. Strategia kertoo, että itseensä luottava Hämeenkyrö on hyvän elämän koti ja elinvoimaisessa Hämeenkyrössä elät yhteisöllisesti viihtyisässä ympäristössä.

Strategiassa on mukana kunnan arvot: empaattisuus, osallisuus ja vastuullisuus.

Strategisia painopistealueita on kolme ja kullakin on avaintavoitteita. Näiden pohjalta on laadittu talousarvion tavoitteet, jotka valtuusto talousarviokirjassa hyväksyy.

Painopiste: hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoitteet

1. yhtenäinen ja kannustava kasvun ja oppimisen polku
2. hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa
3. yhä vahvempi hyvinvointia rakentava osallisuus ja sujuvampi arki

Hyvinvoinnin tavoitteita asetetaan myös hyvinvointikertomuksessa ja siinä niistä myös raportoidaan vuosittain.

Painopiste: toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoitteet

1. uudistamme maapolitiikkaa ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotutunnolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä
2. kehitämme toimivaa ja turvallista liikkumisen ympäristöä
3. monimuotoisen yrittäjyyden toimintaedellytysten tukeminen yrittämisen eri vaiheissa

Painopiste: kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoitteina

1. ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pitovoimaisena Pirkanmaan vehreänä helmenä
2. talouden tasapainottaminen sekä työympäristön hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat
3. alueen kestävyystavoitteet edistyvät käytännössä osana elinvoiman vahvistamista

Hyvinvointi

Kunnanvaltuusto hyväksyi Hämeenkyrön hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman keväällä 2021. Sen tavoitteet koskevat valtuustokautta 2021–2025. Väestön hyvinvoinnin tilasta ja tavoitteiden toimeenpanosta raportoidaan valtuustolle vuosittain laajan hyvinvointikertomuksen laajuisesti hyvinvoinnin vuosiraportissa sekä osavuosikatsauksissa.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä hyvinvointityön raportointi on uudistunut, koska siinä ei enää raportoida sosiaali- ja terveystalouden osuutta, muutoin kun yhteistyön näkökulmasta. Seuraava mahdollinen muutos myös hyvinvointityön toteutukseen tulee, kun vuoden 2025 alusta vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnalle osana TE2024 -uudistusta.

Kunnan uudistetut hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (hyte) ryhmät ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2023 aikana. Kunnan hyte-ryhmät ovat

- hyvinvointiryhmä
- perhekeskuksen ohjausryhmä
- opiskeluhuollon ohjausryhmä

Vuoden 2024 alussa toiminnan aloittanut hyvinvointijaosto osallistuu osaltaan hyvinvointityön edistämiseen. Hyte-työtä tehdään edelleen kaikissa toimielimissä, vaikuttamistoimielimissä ja muissa yhteistyöryhmissä. Merkittäviä hyte-työn edistäjiä ovat kolmannen sektorin kanssa toteutettavat yhdistysfoorumi, kulttuuriparlamentti ja seurataapaaminen sekä uutena yhteistyömuotona ensimmäistä kertaa tammikuussa 2025 järjestettävä kyläyhdistysfoorumi.

Rakenteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen saadaan vuoden 2024 ja 2025 aikana valmistuvista lasten parlamentista, kulttuurisuunnitelmasta, yhdistisyhteistyön- ja osallisuusohjeista. Vuoden 2025 aikana valmistellaan uusi laaja hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus. Uusi suunnitelma rakennetaan vahvasti saatavilla olevaan indikaattoritietoon perustuen. Valmistelu tehdään kuitenkin osallistaen eri kuntalaisryhmät ja huomioiden hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmat. Rakenteita syntyy myös hyvinvointialueen edelleen vakiinnuttaessa toimintaansa. Hyvinvointialue on tehnyt suurimmat päätökset tulevaisuuden palveluverkosta ja kunnan on mukautettava yhdyspinnat sen mukaiseksi. Osana hyvinvointityötä on myös tehtävä edunvalvontaa, jotta kaikki hyvinvointialueen palvelut ovat helposti hämeenkyröläisten saavutettavissa.

Vuoden 2025 aikana seurataan tarkasti laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja pyritään saavuttamaan siinä asetetut tavoitteet. Edelleen tärkeää on keskittää voimavaroja hyvinvointialueen kanssa tehtävään liukumapintatyöskentelyyn. Hyvinvoinnin edistämiseen käytettävissä olevat taloudelliset ja toiminnalliset resurssit alkavat realisoitua vuodesta 2025 alkaen kuntien ja hyvinvointialueen rahoituksen tasoittuessa. Osana tiukentuvaa ta-

loutta on ensisijaisen tärkeää löytää vaikuttavat keinot hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Vaikuttavat keinot vaativat tehokasta yhteistyötä ja yhteistä työtä kunnan sisäisesti, sekä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.

Vuoden 2023 alusta tuli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnille on määritelty tulos- ja prosessi-indikaattorit, joiden perusteella HYTE-kerroin määrittyy. Kunta saa hyte-rahaa noin 200 000 euroa.

Hämeenkyrön ilmastotavoitteet

Hämeenkyrössä on tehty tavoitteellista ilmastotyötä pitkään. Valtuusto päätti 13.3.2017, että kunta liittyy Pirkanmaan ensimmäisenä kuntana hiilineutraaliutta tavoittelevien kuntien ns. Hinku-verkoston, jota koordinoi Suomen Ympäristökeskus (Syke). Verkosto on vuonna 2008 Suomen ympäristökeskuksen perustama ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto, joka kokoaa yhteen kunnianhimoisiin päästövähennyksiin sitoutuneet kunnat, ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluita tarjoavat yritykset sekä energia- ja ilmastoalan asiantuntijat. Nykyisin verkostoon kuuluu liki 100 kuntaa ja viisi maakuntaa, mukaan lukien Pirkanmaa. Hinku-kunnat ovat asettaneet tavoitteekseen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia ajassa 2007-2030.

Edellinen kunnan ilmasto-ohjelma on vuosilta 2020-2022.

Hämeenkyrön kuntastrategia päivitettiin vuonna 2023 ja sen yksi arvoista on vastuullisuus. Vaikka ilmastolaki ei tällä hetkellä vaadi kunnilta ilmastosuunnitelmia, Hämeenkyrö haluaa jatkaa strategiaansa toteuttavaa suunnitelmallista ilmastotyötä. Kunnan päämääränä on olla kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta niin, että pystymme tukemaan kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Ilmasto-ohjelman päivistytyö tuli ajankohtaiseksi strategian päivytyksen myötä ja tavoite, että valtuusto hyväksyy päivitetyn ilmasto-ohjelman, oli elinympäristöpalvelujen toiminnallisena tavoitteena vuodelle 2024. Työtä on tehty yhteistyössä kunnan sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.

Uusi ilmasto-ohjelma määrittelee toimenpiteet Hinku-tavoitteen sekä strategian vastuullisuustavoitteiden saavuttamiseksi. Jo tehdystä ilmastotyöstä on mukana esimerkkejä toimenpiteistä. Ilmasto-ohjelman katse on kuitenkin tulevaisuudessa ja aikajänne ulottuu kunnan ilmastotavoitteen mukaisesti vuoteen 2030. Edelliseen ilmasto-ohjelmaan verrattuna on otettu uutena mukaan paremmin mm. kuntatalouspohdintaa, ilmastomuutokseen sopeutuminen, hiilinielut, luonnon monimuotoisuus, hankintojen kestävyys ja vähähiilisen kiertotalouden vahvistaminen. Ilmastomuutos ei noudata valtio- tai kuntarajoja, joten yh-

teistyötä on lisätty ja Hämeenkyrö onkin aktiivinen verkostoituja ilmastotyössään. Hämeenkyrön ilmasto-ohjelma toteuttaa myös YK:n Agenda 2030 –tavoitteita.

Kuntastrategian toinen arvo on osallisuus ja ohjelma on laadittu laajasti osallistaen keinoina mm. yrityskysely, vaikuttamistoimielimien käsittelyt (vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto), Vaikuta!-päivä Yhteiskoululla, Silta-foorumi kuntalaisille ja päättäjille sekä ohjelmaluonnoksen esittely elinkeinopoliittisessa työryhmässä (elpo), elinympäristölautakunnassa ja sivistyslautakunnassa. Kunnan Hinku-työryhmänä toimii kunnan johtoryhmä.

Kunta saa vuosittaisen kasvihuonekaasujen päästötilaston Sykeltä ja vuoden 2022 tietojen perusteella päästöjä on onnistuttu vähentämään noin 32 % vuodesta 2007. Suurimmat päästölähteet ovat maatalous, tieliikenne ja työkoneet. Ohjelman päätavoitteena on asettaa tavoitteita nimenomaan kunnan omalle toiminnalle ja sen rinnalla huomioida, että kunnalla on monia rooleja koko alueen ilmastotyössä yhteistyössä yritysten ja kuntalaisten kanssa. Ohjelmaan on kirjattu toimenpiteitä, joita viedään osaksi kunnan toiminnan ja talouden tavoitteita, seuranta ja raportointia.

Talousarvion tavoitteet

Talousarvion tavoitteet tulevat

- kuntastrategiasta
- hyvinvointikertomuksesta
- strategian toimeenpano-ohjelmista, joita on hyväksytty ilmasto-ohjelma, elinkeino-ohjelma, henkilöstöohjelma sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma

Talousarvio sisältää konsernin tavoitteet, kunnan yhteiset tavoitteet sekä palvelualueiden omat tavoitteet.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma tehdään erillisenä asiakirjana. Siinä on tarkempia tietoja henkilöstöstä ja se sisältää myös koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman.

Kunnassa on ollut käytössä vakanssirekisteri, joka otettiin käyttöön hallituksen päätöksellä 16.6.2014. Hallitus päätti 28.10.2024 (§ 253) luopua vakanssirekisterin käytöstä palvelussuhteiden lähtökohtana.

Hallintopalvelut sisältää vuoden 2025 alusta hallinnon tukipalvelut, yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut. Työllisyyspalvelujen henkilöstömäärä kasvaa neljällä viranhaltijalla TE24-uudistuksen takia.

Kevan, (kunta-alan, valtion, kirkon ja Kelan henkilöstön eläkelaitos) ennusteen mukaan kunnan palveluksesta eläkkeelle siirtyy keskimäärin seitsemäntoista työntekijää vuodessa (ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt). Tehtävien vapautuessa selvitetään mahdollisuudet toiminnallisiin uudistuksiin tuottavuuden parantamiseksi. Vapautuvien virkojen tai toimien täyttäminen käsitellään palvelualueilla palvelujohtajan johdolla. Palvelujohtajat tuovat rekrytoinnit johtoryhmän käsittelyyn.

Kuntakonserni

Kuntakonserni 2024 muodostuu seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

Hämeenkyrön kunnan tytäryhteisöt ja omistusosuus:

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	65,5 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo Oy	100 %
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	100 %
Hämeenkyrön Vesi Oy	50 %
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	100 %

Yhtiöiden toiminta

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Kiinteistö Oy Hämeenkyrö Jokimetsä ovat vuokratiloyhtiöitä, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:llä on myös asuntoja erityisryhmille
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo ylläpitää Puronsuun alueella olevaa kiinteistöä, josta kunta on vuokrannut osan tiloista ulkopuolisille toimijoille ja osassa kiinteistöä ylläpitää palvelutoimintaa. Kiinteistössä on Työpaja, työkeskus ja kierrätyskeskus.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy ylläpitää jäähallia Kyröskoskella.
- Hämeenkyrön Vesi Oy on Sastamalan kaupungin kanssa yhteinen yhtiö, joka toimittaa vettä Sastamalaan. Yhtiöllä on vedenpumppaamo Ulvaanharjulla.
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö omistaa Kotorinteen kiinteistöt ja veteraanitalon, asunnot on vuokrattu kunnalle.

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohje hyväksyttiin vuoden 2018 aikana. Konserniohjeessa määritellään omistajaohjauksen periaatteet ja käytännön toteutus.

Kunnanhallitus on ohjeistanut konserniyhtiöt raportoimaan kunnalle tavoitteiden toteutumisesta osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä. Konserniraportointiin ja tapaamisiin on laadittu vuosikello. Talous- ja hallintojohtaja antaa käytännön ohjeet. Hallitus tapaa konserniyhtiöiden hallitukset kerran vuodessa. Konsernijohto ja toimitusjohtajat tapaavat tarpeen mukaan.

Useimpien konserniyhtiöiden taloudellinen asema toiminnan ja lainanhoitomenojen rahoittamiseksi on vaikeutunut selvästi. Yhtiöissä on myös kasvavaa korjausvelkaa. Kunnan on todennäköisesti pääomitettava yhtiöitä suunnitelmakaudelle.

Vuoden aikana tehdään valmistelut sote- ja pela-kiinteistöjen (sosiaali-terveys-pelastuslaitos) yhtiöittämisiksi. Kunnan on yhtiötettävä hyvinvointialueelle vuokratut kiinteistöt. Tämän seurauksena tulee uusi yhtiö tai uusia yhtiöitä Hämeenkyrön kuntakonserniin.

Konsernin tavoitteet ovat samassa taulukossa, kaikki tavoitteet eivät koske kaikkia yhtiöitä.

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Uudistamme maapolitiikka ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotuotannolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Vuokra-asuntokannan tehokas käyttöönotto	Tavoitetaso: käyttökelpoiset asunnot vuokrattuina Mittari: täyttöaste	Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Talouden tasapainottaminen sekä toimintaympäristön ja hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Konserniyhtiöt toteuttavat kunnan strategiaa erityisesti kestävän talouden suunnittelun osalta	Tavoitetaso: yhtiö käsittelee kuntastrategian tavoitteet hallituksen kokouksessa ja laatii omat yksityiskohtaiset tavoitteet niiden perusteella. Yhtiö toteuttaa kunnan arvoja. Mittari: kuntastrategia on käyty yhtiön hallituksessa läpi ja tehty sen perusteella omat tavoitteet. Yhtiö raportoi kunnan arvojen toteutumisen omassa toiminnassaan.	Yhtiöt vastaavat toteutuksesta. Raportointi talous- ja hallintojohtajan ohjeen mukaisesti.
Jäähalliyhtiön talouden kestävä ratkaisu ja investointisuunnitelman toteuttaminen	Tavoitetaso: Kunnan tuki yhtiölle (svop) ja yhtiön oma tulorahoitus ovat riittäväällä tasolla, jotta yhtiö voi toteuttaa investointisuunnitelmansa Mittari: jäähalliyhtiö toteuttaa investointisuunnitelman eikä tarvitse lisärahoitusta	Hämeenkyrön Jäähalli Oy

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Alueen kestävyystavoitteet edistyvät käytännön osana elinvoiman vahvistamisesta

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Ympäristövastuullinen toiminta	Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunnitelman KETS mukaisesti. Mittari: Energiatehokkuus kasvaa ja fossiilisen energian osuus vähenee. Tulokset osoitetaan toimintakerroksessa	Yhtiöt raportointivastuussa toiminnasta. Tavoitteet ja ohjaus kunnasta.

Kokonaistalouden näkökulma

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta määrätään Kuntalain 110 §:ssä. Talousarviossa hyväksytään kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja konserniyhtiöiden toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa.

Talousarvion käyttötalousosassa määrärahat myönnetään vastuualueille. Niille hyväksytään myös toiminnalliset tavoitteet.

Tuloslaskelman keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelmapoistot.

Investointiossa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään poistosuunnitelman piiriin kuuluvat eli ns. aktivoitavat hankintamenot.

Rahoitussuunnitelmalla osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2023	alkup. TA 2024	muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	8 651	8 606	8 306	7 376		
Toimintakulut	-34 648	-34 277	-34 647	37 227		
Valmistus omaan käyttöön	-35					
Toimintakate	-25 648	-25 671	-26 341	-29 851	-31 000	-29 550
Verotulot	24 121	23 380	23 900	24 000	25 550	26 500
Valtionosuudet	8 967	8 100	8 100	8 380	8 380	8 380
Korkotuotot	233	5	50	50	50	50
Muut rahoitustuotot	247	280	340	300	300	300
Korkokulut	-676	-650	-450	-1 000	-880	-880
Muut rahoituskulut	-20	-50	-30	-30	-30	-30
Vuosikate	7 224	5 394	5 569	1 849	2 370	4 770
Poistot ja arvonalentumiset	-5 047	-5 100	-5 700	-5 400	-4 200	-4 000
Tilikauden tulos	2 176	294	-131	-3 551	-1 830	770
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	77	77	77	77	77	77
Tilikauden yli/ali- jäämä	2 253	371	-54	-3 474	-1 753	847

Vuoden 2024 toinen muutostaloussarvio hyväksytään valtuustossa 16.12.2024.

Tuloslaskelman sitovuus

Tuloslaskelman sitovia euroja ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitus- ja korkokulujen ja -tuottojen netto.

Tuloslaskelma 2025 - 2027

Tuloslaskelma osoittaa sen, riittääkö tulo-rahoitus palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin ja poistoihin. Vakaan taloudenhoidon perusta on se, että toiminnan menot sopeutetaan tuloihin.

Kunnan talous on tasapainossa jos

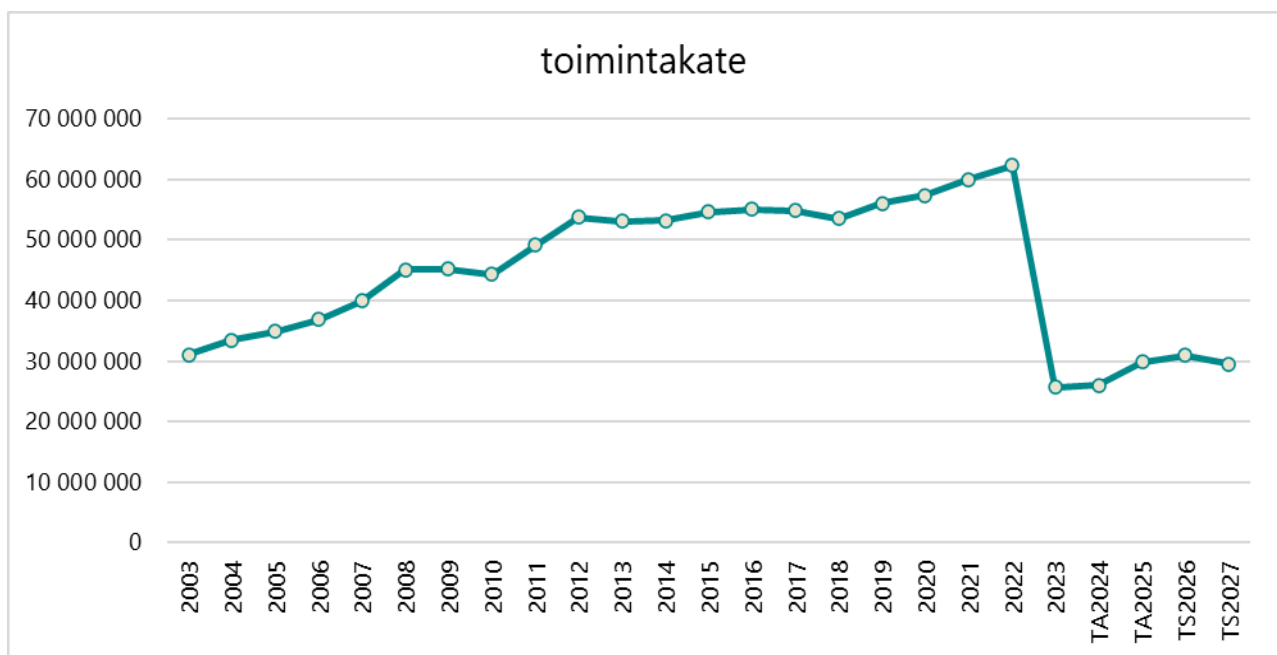
- vuosikate on positiivinen sekä vähintään poistojen suuruinen ja
- sillä ei ole taseessa alijäämää eikä sitä kerry suunnitelmavuosinakaan
- velkamäärä on kohtuullinen ja pystytään hoitamaan tulo-rahoituksella.

Hämeenkyrön taloussuunnitelma on tasapainossa suunnitelmakautena. Suunnitelmakausien toimintakate ei toteudu suunnitellulla tavalla ilman toimenpiteitä. Luvut eivät ole totta, ellei merkittäviä taloutta vakauttavia toimia tehdä.

Suunnitelmakausien talouden vakauttamista auttavat kohteet on esitetty käyttötalousosassa. Iso osa vaatii lisäselvityksiä, mutta muutama voidaan toimeenpanna heti. Lueteltujen asioiden lisäksi on löydyttävä lisää kohteita. Talouden vakauttamisen tarve suunnitelmakaudella on kolme miljoonaa euroa.

Toimintakate, ulkoiset menot ja tulot

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnan tuloslaskelmassa aina miinusmerkkinen.

Toimintakatteen iso pudotus 2023 johtuu hyvinvointialueelle siirtyneistä toiminnoista ja euroista. Suunnitelmavuosien 2026-2027 toimintakate on arvioitu sillä perusteella, että tässä talousarviossa käyttötalousosassa kerrotut taloutta vakauttavat asiat toteutuvat.

1 000 euroa	toimintakate	muutosprosentti vrt. edell. tp/ta	muutosprosentti vrt. TA 2025
TP 2023	25 648		16,4
TA 2024 alkuperäinen	25 671	0,1	16,3
TA 2024 muutettu, kv 16.12.2024	26 341	2,6	13,3
TA 2025	29 851	13,3	0,0
TS 2026	31 000	3,8	-3,7
TS 2027	29 550	-4,7	1,0

Suurin yksittäinen vuoden 2026 nettomenoja kasvattava asia on nyt Pirhalle vuokrattujen tilojen siirtyminen perustettavalla sote-kiinteistöyhtiölle. Tämän takia kunnalta jää pois kiinteistöjen kulut ja tuotot. Kiinteistöjen tuotot ovat olleet kuluja suuremmat. Muutoksen vaikutus on 2 milj. euroa nettotulojen vähennystä.

Rahoitustuotot – ja kulut

Rahoitustuottoja ovat korkotuotot antolainoista, kuntayhtymien peruspääomista ja kunnan maksuliikennetileiltä. Korkokuluja ovat lainojen korot ja viivästyskorot.

Korkotuottoja arvioidaan olevan 50 000 euroa. Korkokuluihin arvioidaan 1 miljoona euroa. Ne ovat vieraan pääoman korkoja. Kunnalla on koronvaihtosopimus, joka nykyisellä korkotasolla on kunnalle edullinen ja kunta on saanut siitä tuottoja. Korkojen vaihtuminen voi muuttaa tilanteen. Kunnalla on vuoden 2024 lopussa lainaa noin 37 milj. euroa. Vuonna 2025 lainamäärä kasvaa ja vuoden lopun lainamäärä on 38,9 milj. euroa. Korkokulut on arvioitu todenmukaisesti. Korkotason nouseminen on suojauksesta huolimatta merkittävä riski kunnan toiminnassa.

Pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois lainaohjelmien mukaisesti. Lyhytaikaista rahoitusta ei ole tarvittu muutamaan vuoteen.

Rahoitustuloja ovat kuntayhtymien peruspääomien korot, osinkotulot ja sijoitusten myyntivoitot. Rahoitustulojen arvioidaan olevan 300 000 euroa.

Rahoituskuluja ovat sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja omaisuudenhoidon menot. Rahoitusmenoja on arvioitu 30 000 euroa.

Vuosikate

1 000 euroa	TP 2023	alkup. TA 2024	muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	7 224	5 394	5 569	1 849	2 370	4 770

Vuosikate eli kunnan rahoitustulos ilmoittaa sen, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Jos vuosikate on poistojen suuruinen, kunnan talous on tuloslaskelman valossa tasapainossa. Vuosikate on poistojen määrää pienempi.

Poistot

Poistot ovat kunnan omaisuuden jaksotettuja vuosikuluja. Vuoden 2025 poistoiksi on arvioitu 5,4 milj. euroa. Poistojen määrä on pysynyt kutakuinkin samalla tasolla. Vuodesta 2026 poistojen määrä pienenee, kun hyvinvointialueelle vuokrattavat kohteet yhtiöitetään ja niiden poistot siirtyvät pois peruskunnan kirjanpidosta.

Poistoero

Poistoero tuloslaskelmaan tulee siitä, että investointi on rahoitettu varauksella.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen. Positiivinen tulos lisää kunnan vapaata pääomaa ja negatiivinen tulos syö sitä. Positiivisesta tuloksesta on mahdollisuus tehdä varauksia.

Tilikauden tulos on vuonna 2025 reilusti alijäämäinen. Samoin suunnitelmakauden vuoden 2026 on miinusmerkkinen. Vuonna 2027 on mahdollista päästä positiiviseen tulokseen, mikäli menoja saadaan pienennettyä.

Tulosluvut näyttävät, että tasapaino saavutetaan. Keinoja siihen ei ole vielä olemassa vaan ne on toteutettavina tai selvitettävänä asioina käyttötalousoissa. Laskelma on käytännössä vielä tyhjän päällä ennen kuin saadaan tehtyä päätökset menovähennyksiä aikaansaavista toimista.

1 000 euroa	TP 2023	alkup. TA 2024	muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	2 177	294	-131	-3 551	-1 830	770

Alijäämän kattamisvelvoite

Kuntalain 110 §:ään sisältyy alijäämän kattamisvelvollisuus eli taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kunnan on taloussuunnitelman yhteydessä päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan.

Vuoden 2023 lopussa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää on 4,4 milj. euroa. Suunnitelmakauden tulos on -4,38 milj. euroa, eli suunnitelma täyttää tasapainoisen suunnitelman ehdot.

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	MTA II 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 569	1 849	2 370	4 770
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-200	-100	-100	-100
Investointimenot	-4 942	-3 747	-4 121	-4 231
Rahoitusosuudet investointimenoihin	190	39	173	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200	200	200	200
Toiminnan ja investointien rahavirta	817	-1 759	-1 478	639
Antolainauksen muutos				
Antolainasaamisten lisäys	-300	-400		
Antolainasaamisten vähennykset	38	14	7	7
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	3 000	12 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 037	-1 055	-10 520	-520
Lyhytaikaisen lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos				
Rahoituksen rahavirta	-1 299	1 559	1 487	-513
Rahavarojen muutos	-482	-200	9	126

Rahoituslaskelman euroista sitova on pitkäaikaisten lainojen nettomuutos.

Rahoituslaskelman avulla tarkastellaan tilikauden toiminnan rahoitusta. Rahoituslaskelmassa esitetään tulorahoituksen ja investointien määrät sekä rahoitustoiminnan muutosten määrä. Näiden summa osoittaa kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Varsinainen toiminta ja investoinnit

Vuosikate tulee tuloslaskelmasta ja investointien määrä talousarvion investointiosasta. Investointimenot ovat 3,7 milj. euroa.

Rahoitustoiminta

Antolainoja ovat kunnan muille yhteisöille antamat lainat. Lainansaaja maksaa lainasta korkoa ja lyhentää lainaa lyhennyssuunnitelman mukaisesti.

Lainakannan muutokset ovat kunnan vieraan pääoman muutoksia, eli kunnan itse ottamia lainoja. Lainoja lyhennetään ja uutta lainaa otetaan samaan aikaan. Kunta on hoitanut rahoituksen pitkäaikaisilla lainoilla ja kuntatodistusohjelmalla.

Suunnitelmavuosina otettava lainamäärä merkitään rahoituslaskelmaan valmiiksi. Suunnitelman mukaisesti lainamäärä kasvaa vuosina 2025 ja 2026. Lainamäärä kääntyy laskuun vuonna 2027.

Velan määrän kehitys

vuoden lopussa	2023	2024	2025	2026	2027
Lainamäärä yhteensä milj. euroa	38	36,9	38,9	40,4	39,9
Lainamäärä/asukas euroa	3 689	3 561	3 754	3 899	3 851

Vanhoja lainoja lyhennetään lainaohjelmien mukaisesti.

Talouden tasapainotus

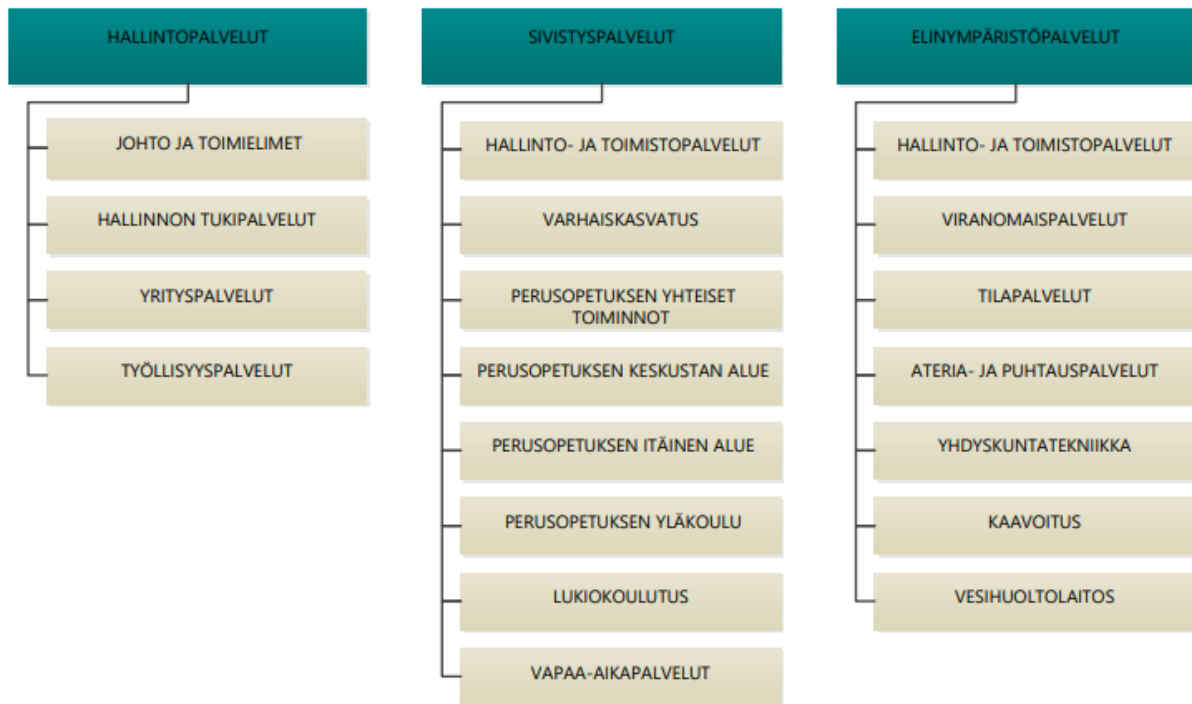
Kuntalain 110 § määrää tasapainotusvelvoitteen:

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain 118 § määrää arviointimenettelyn erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevalle kunnalle. Kunta joutuu arviointimenettelyn piiriin, ellei kunta ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin luvut täyttävät tietyt raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuonna.

Käyttötalous

Organisaatio

Käyttötalouden sitovuus

Käyttötalouden sitovuus valtuustolle on palvelualuekohtainen toimintakate sekä toiminnalliset tavoitteet. Lautakunnat jakavat määrärahat käyttösuunnitelmissa vastuualueille. Lautakunnat saavat päättää vuoden aikana vastuualuekohtaisista määrärahamuutoksista.

Talousarviokirjassa on vastuualuekohtaiset luvut valmiina, ne hyväksytään kuitenkin lopullisesti toimielinten hyväksymissä käyttösuunnitelmissa.

Talousarvion seuranta

Valtuustolle esitetään osavuosikatsaus kaksi kertaa vuodessa. Katsaus sisältää talouden ja toiminnan raportin. Osavuosikatsauksista toinen sisältää myös konserniyhtiöiden raportit. Kunnanhallitukselle kootaan taloustaulukot kuukausittain.

Palvelualueet seuraavat taloutta ja toimintaa jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan välittömästi. Johtoryhmä käy talouden taulukot läpi kuukausittain.

Talousarviossa on vastuualueittain tilivelvolliset vastuuhenkilöt, jotka vastaavat seurannasta oman vastuualueensa osalta. Tilivelvollisia ovat palvelujohtajat ja vastuualueiden esimiehet. Palvelualueittaisesta seurannasta vastaavat palvelujohtajat.

Toimintakertomuksessa raportoidaan koko vuoden toteutuminen.

Talousarvion käyttötalousosan yhdistelmä palvelualueittain

1 000 euroa	alkuperäinen TA 2024	muutettu TA 2024	TA 2025
HALLINTOPALVELUT			
Menot	4 232	4 232	8 181
Tulot	534	534	756
Netto	3 698	3 698	7 426
SIVISTYSPALVELUT			
Menot	24 849	24 849	25 653
Tulot	1 100	1 100	701
Netto	23 749	23 749	24 952
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT			
Menot	9 978	10 352	8 429
Tulot	10 773	10 477	10 211
Netto	+795	+125	+1 782
HÄMEENKYRÖN VESIHUOLTOLAITOS			
Menot	1 437	1 437	1 599
Tulot	2 418	2 418	2 343
Nettotulo	+981	+981	+745
YHTEENSÄ			
Menot	40 496	40 870	43 862
Tulot	14 825	14 529	14 011
Netto	25 671	26 341	29 850

Yhteiset tavoitteet

Sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Uutena työnä kunnalle tuli yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön muotojen kehittäminen jatkuu.

Ilmastonmuutos on monivaikutteinen ja pitkäkestoinen vääjäämätön tosiasia, joka ei kohdistu tarkasti yhteen vuoteen tai ajankohtaan, mutta on asia, joka kunnan on otettava huomioon toiminnassaan. Muutokseen on varauduttava ja on osoitettava, että muutosta torjutaan ja lievennetään.

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kaikkia palvelualueita koskeva yhdyspintatyö Pirhan kanssa sujuu	Tavoitetaso: Tiedetään, ketkä mitäkin asiaa hoitavat ja keihin otetaan yhteyttä Mittari: Sanallinen arvio	Johtoryhmä ja hyvinvointikoordinaattori
Hyvinvointityön raportoinnin kehittäminen	Tavoitetaso: Vuosiraportti lyhyempi ja ytimekkäämpi. Mittari: Johtoryhmän arvio ja luottamushenkilöpalautte.	Johtoryhmä, hyvinvointikoordinaattori

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Monimuotoisen yrittäjyyden toimintaedellytysten tukeminen yrittämisen eri vaiheissa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Tehdään näkyväksi kunnan työ elinvoiman ylläpitämiseksi yhteistyönä yritysten ja oppilaitosten kanssa	Tavoitetaso: Tehdään elinvoimalupaus Mittari: Elinvoimalupaus on tehtynä ja hyväksyttynä	Johtoryhmä, elinkeinoyhtymän johtaja

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pitovoimaisena Pirkanmaan vehreänä helmenä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kiertotalous ja kestävä kehitys ohjaavat valintojamme	Tavoitetaso: Päivitetään hankintaohje ja sisällytetään siihen kestävyden kriteerit (ympäristöasiat, työllistämisehto, ympäristövastuu, vähähiilisyys) Mittari: Ohje hyväksyttynä ja väki koulutettuna	Johtoryhmä

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Talouden tasapainottaminen sekä toimintaympäristön ja hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Uusien konserniyhtiöiden hyvä aloitus ja konsernirakenteen kriittinen tarkastelu	Tavoitetaso: Aikaansaadaan terveen talouden ja toiminnan yhtiöt, uusitaan konserniohje Mittari: Sanallinen selostus yhtiöiden synnystä ja talouden aloituksesta, uudet ohjeet hyväksyttynä	Johtoryhmä. Valmisteluvas- tuu talous- ja hallintojohtaja ja elinympäristöjohtaja

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Alueen kestävyystavoitteet edistyvät käytännön osana elinvoiman vahvistamisesta

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kestävä talous suunnitelma-kaudella eli suunnitelma-kauden jälkeen ei kertynyttä alijäämää	Tavoitetaso: Vuoden aikana on saatu selvitettyä keinot talouden tasapainon aikaansaantiin Mittari: Vuoden 2026-2028 taloussuunnitelma on tasapainossa	Johtoryhmä
Työllisyyden hoidon kunta-ekosysteemin hyödyntäminen työllisyyden vahvistamisessa	Tavoitetaso: Löytää yhteisiä keinoja työllisyyden hoidon parantamiseksi Mittari: Löydettyjen keinojen määrä	Johtoryhmä, työllisyyspalveluiden päällikkö

Talouden vakauttamisen euromäärä

Talouden vakauttamisen eurotaso on kolmen miljoonan nettomenovähennys suunnitelma-kauden aikana. Eurotaso on laskettu niin, että siihen on ennakoitu vuoden 2026 ja 2027 henkilöstömenojen kohtuullinen kasvu nykyisellä henkilömäärällä ja muiden kulujen oletettu kustannusnousu. Näitä kustannustason nousuja ei ole mukana suunnitelmavuosien luvuissa. Lisäksi taloutta täytyy vakauttaa vähentyvien vuokratuottojen takia, kun sote-pela-kiinteistöt siirtyvät tulevalle yhtiölle.

Keinot ja selvittävät asiat suunnitelmavuosien talouden vakauttaminen

Käytössä olevat, joita terävöitetään:

- toiminnan tulee perustua tarkkaan talouden pitoon ja järkeviin hankintoihin
- jokainen vakituisen viranhaltijan tai toimenhaltijan rekrytointi arvioidaan johtoryhmässä (vastuu: johtoryhmä)
- maksujen tason tarkastaminen (vastuu: palvelualuejohtajat oman vastualueen maksujen osalta)
- luovutaan tiloista, joissa ei merkittävästi omaa toimintaa (arvioidaan seuraavien kohteiden tulevaisuuden käyttötarkoitus: hallintotalo, Ki Oy Hämeenkyrön teollisuustalo, Kivimäentie 12, Oikopolun vuokratila, Yhteiskoulun pihan rivitalo, yksittäiset asunnot), konsernin osalta vastaava tarkastelu (vastuu: johtoryhmä)

- kustannuseurannan tehostaminen läpi organisaation (vastuu: esimiehet)
- hankerahoituksen käyttö – etsitään ja hyödynnetään aktiivisesti erilaisia rahoitusmahdollisuuksia toiminnassa ja investoinneissa (vastuu: esimiehet)

Vuonna 2025 tehtävät toimet suunnitelmavuosien talouden vakauttamiseksi:

- työllisyyspalveluiden sopeuttaminen osana Läntisen työllisyysalueen yhteistä sopeuttamista (vastuu: talous- ja hallintojohtaja)
- henkilöstöetuuksien tarkastelu (vastuu: henkilöstöpäällikkö)
- kunnan koko palveluverkon arviointi (vastuu: johtoryhmä)
- toimintojen mitoitukset palvelutarpeen mukaan (vastuu: sivistysjohtaja)
- yksityisteiden kunnossapidon tulevaisuuden arvioiminen (vastuu: elinympäristöjohtaja)
- vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisselvityksen päivittäminen ja tulevaisuuden organisoimista päättäminen (vastuu: elinympäristöjohtaja)
- yleisten alueiden hoitoluokituksen tarkistus (vastuu: elinympäristöjohtaja)
- palvelujen tuottamisen käytännöt (vastuu: johtoryhmä)
- konsernirakenteen terävöittäminen (vastuu: johtoryhmä)
- konsulttipalveluiden käytön tarkastelu

Hallintopalvelut

Palvelujohtaja
Toimielimet/lautakunta

talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta
valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja
vaaliviranomaiset

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	3 443 400	4 231 000	8 181 500
Tulot	652 000	534 000	756 000
Netto	2 791 300	3 698 000	7 425 600

Työllisyyspalvelut ja yrityspalvelut siirtyvät elinkeinopalveluista hallintopalveluihin vuoden alusta. Kumpikin on oma vastuualueensa. Hallintopalveluiden vastuualueiden määrä ja henkilöstömäärä tuplaantuvat.

Vuoden alusta kunnille siirtyy valtiolta työllisyys- ja elinkeinoasioiden hoitaminen ja kunnan tehtävät kasvavat merkittävästi. TE-uudistuksen kuluihin saadaan valtionosuutta, mikä ei riitä kuitenkaan kattamaan kaikki uusia kuluja.

Toimintaa kehitetään edellisvuosien tapaan ottamalla käyttöön uusia ohjelmia ja uudistamalla nykyisiä. Taloushallinnon pääohjelma päivitetään ja arkistomateriaalin digitointia jatketaan. Työlistalla on monen ohjeen päivitys mm. hyvän hallinnon ohjeet, konserniohje, omistajapolitiikka, hankintaohje, saatavien perintäohje.

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Monimuotoisen yrittäjyyden toimintaedellytysten tukeminen yrittämisen eri vaiheissa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Uusitaan yritysvaikutusten arviointimenettely	Tavoitetaso: Aikaansaadaan arviointimenettely, jolla on merkitystä Mittari: Ohje valmistuu	Elinkeinojohtaja

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Talouden tasapainottaminen sekä toimintaympäristön ja hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kuntalaisten tiedottamisen keinojen lisääminen	Tavoitetaso: Sähköinen kunnan uutiskirje. Vähintään kaksi kirjettä ensimmäisenä vuonna Mittari: Lähetetyt kirjeet	Talous- ja hallintojohtaja
Työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuuden kehittäminen asiakkaiden palvelutarpeita vastaavaksi	Tavoitetaso: Tyytyväiset henkilö- ja yritysasiakkaat Mittari: Yrityskontaktien määrä, asiakastyytyväisyyskysely	Työllisyyspalveluiden päällikkö ja elinkeinojohtaja
Nuorten matalan kynnyksen Ohjaamo -toiminnan käynnistäminen ja tunnetuksi tekeminen.	Tavoitetaso: Ohjaamo toiminta on säännöllistä ja nuoret ovat löytäneet palvelupisteen. Mittari: Aukioloajat ja kävijöiden määrät.	Työllisyyspalveluiden päällikkö
Aktiivinen digitaalisten palveluiden käyttö ja toimialueiden yhteistyö	Tavoitetaso: Tehdään kunnan digikartta Mittari: digikartta tehtynä	Tietohallintopäällikkö
Hallinnon ohjelmistojen pitäminen ajan tasalla ja digitaalisuuden täysimääräinen hyödyntäminen	Tavoitetaso: Huolehditaan ohjelmien päivitykset ja otetaan käyttöön kaikki digitaalisen toiminnan mahdollisuudet. Tänä vuonna päivityksen kohteena taloushallinnon pääohjelma. Mittari: Taloushallinto-ohjelman päivitys vuoden 2026 alusta	Laskentapäällikkö

Toimielimet ja johto

talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 210 100	1 603 200	1 823 500
Tulot	62 400	15 000	20 000
Netto	1 147 700	1 588 200	1 803 500

Vastuualueella on määrärahat valtuustolle, hallitukselle, tarkastuslautakunnalle, kunnanjohtajalle, talous- ja hallintojohtajalle ja vaaleille sekä yhteistoiminnalle.

Palveluliikenne siirrettiin vuoden 2023 alusta sivistyslautakunnan vastuulle.

Määrärahavarauksia

- 8 valtuuston kokousta
- 26 hallituksen kokousta
- määräraha alue- ja kuntavaalien hoitamiseen

Vastuualueen määrärahoista maksetaan nämä yhteistoiminnan kulut

- Kuntaliitto 23 000 euroa
- Pirkanmaan liitto 68 000 euroa
- Joutsenten Reitti 34 000 euroa
- maaseutuelinkeinoviranomaistoiminta 50 000 euroa
- verotuskustannukset 120 000 euroa
- joukkoliikenne, Hämeenkyrölippu ja nuorisolippu 50 000 euroa
- löytöeläimet 11 000 euroa
- kesäyliopisto 3 000 euroa

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstöpäällikkö Jyri Lammela

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	2 233 300	2 628 800	2 862 400
Tulot	589 600	519 000	523 700
Netto	1 643 600	2 109 800	2 338 700

Hallinnon tukipalvelujen vastuualueella on neljä osavastuualuetta

- Tietohallintopalvelut, jolle kuuluu kunnan perustietotekniikan hoidon järjestäminen
- Henkilöstöpalvelut hoitaa hr (human resources) -toimintojen ja palkanlaskentapalvelun koordinoinnin, palvelussuhteisiin liittyvän neuvonnan ja yhteistoimintamenettelyyn kuuluvat asiat
- Laskentapalvelut hoitaa laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen
- Hallintopalveluille kuuluu hallituksen ja valtuuston kokouksiin liittyvät käytännön järjestelyt, asiakirjahallinnon koordinointi ja arkistotoimi sekä viestiliikenne

Hallinnon tukipalvelut hoitaa myös tietosuoja-asioiden koordinoinnin, vastaa nettisivualueen ja intranetin toimivuudesta sekä talousraportoinnin järjestelmän käytettävyydestä.

Määräraharavauksia: tietohallinnon tulona 392 700 (388 000) yksiköiden maksama korvaus perustietotekniikan hoidosta, hallintoverkossa 187 (194) työasemaa), yhden koneen sisäinen kustannus on 2 100 (2 000) euroa

- perustietotekniikan ylläpitoon 555 900 (542 400)
- taloushallinnon ICT-menoihin 180 000 (143 000)
- henkilöstöhallinnon ICT-menoihin 50 000 (49 000)
- henkilöstöhallinnon asiantuntijapalvelut 190 000 (152 500)
- työterveyshuollon menot / tulot 315 000 (315 000) / 131 000 (131 000)
- tasausmaksu 541 000 (606 000)

ePassi-menot on jaettu palvelualueille. Koko kunnan ePassi-menot ovat yhteensä 60 000 euroa (150 euroa/työntekijä, aiemmin 50 euroa/työntekijä). Talousarvioon sisältyy varaus työsuhdepolkupyöriin.

Yrityspalvelut

elinkeinojohtaja Marko Kosonen

Euroa	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	323 300	340 300	273 500
Tulot	200	0	0
Netto	323 100	340 300	273 500

Yrityspalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä hämeenkyröläisen yritystoiminnan vahvistamiseen sekä elinkeinorakenteen monipuolistumiseen.

Yrityspalvelut tekee jatkuvaa yhteistyötä yritysten kanssa monin keinoin, mm. yritysneuvonta, yritysvierailut, yritysaamukahvit, yrittäjälounaat, koulutustilaisuudet, verkostotilaisuudet ja rekrytointitilaisuudet. Yrityspalvelut auttaa taipaleensa alussa olevia yrityksiä yritystoiminnan aloittamisessa sekä pidempään toimineita yrityksiä toiminnan kehittämisessä.

Yrityspalvelujen vastuulle kuuluu yritystonttien markkinointi ja myynti, yleinen kuntamarkkinointi ja elinkeinorakenteen seudullinen kehittäminen. Yrityspalvelut kehittää alueen matkailua tukemalla matkailualan yrityksiä eri keinoin.

Kunnan työllisyyspalvelut ja yrityspalvelut huolehtivat yhdessä työvoimapalveluiden järjestämislain mukaisista työnantajien ja yritysten palveluista.

Hallituksen perustama elinkeinopoliittinen työryhmä ELPO ylläpitää keskusteluyhteyttä kunnan ja elinkeinoelämän välillä ja kehittää yhteistyötä. Yrityspalvelut hoitaa ELPO:n käytännön järjestelyt.

Vuonna 2025 yrityspalvelut keskittyy uuden elinkeino-ohjelman ja markkinointisuunnitelman toteuttamiseen sekä Hanhijärven ja Tippavaaran yritystonttien markkinointiin. Yritysvaikutusten arviointilomake uusitaan vuoden aikana sekä tehdään elinvoimalupaus.

Määrärahavaraukset

- painatukset ja ilmoitukset 40 000 euroa
- messuille osallistuminen 15 000 euroa

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden päällikkö Hanna Rajakoski

Euroa	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 185 500	1 436 600	3 222 100
Tulot	256 200	231 800	212 300
Netto	929 300	1 204 900	3 009 900

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu työ- ja elinkeinotoimistoilta siirtyy kunnille 1.1.2025. Työnhakija- ja työnantajapalvelut ovat vuoden 2025 alusta osa kunnan lakisääteisiä tehtäviä eli yksi kunnan peruspalvelutehtävistä.

Hämeenkyrö kuuluu vuoden 2025 alusta Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueeseen, johon Hämeenkyrön lisäksi kuuluvat vastuukunta Sastamala, Punkalaidun, Ikaalinen, Parkano ja Kihniö. Lakisääteiset tehtävät hoidetaan sekä keskitettynä vastuukunnalle että lähipalveluna. Hämeenkyrön työllisyyspalvelut vastaavat työnhakija- ja työnantajapalveluiden kasvokkaisista palveluista Hämeenkyrössä.

Työllisyyspalvelut välittää työnhakija-asiakkaalle työtä sekä vastaa muista työnhakijalle tarjottavista palveluista palveluprosessin mukaisesti. Näitä palveluja ovat alkavan yrittäjän neuvonta, työnantaja-asiakkaiden ohjaus ja neuvonta sekä maahanmuuttajien tieto-, neuvonta-, ja ohjauspalvelut. Työllisyyspalveluiden lakisääteisenä velvollisuutena on myös huolehtia, että paikkakunnalla on nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu eli viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille suunnattu palvelupiste, Ohjaamo. Ohjaamo tarjoaa nuorille monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, jotka edistävät nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia.

Työllisyyspalvelut huolehtivat nuorten kesätyön organisoinnin. Kaikille 9 luokan päättävälle nuorille tarjotaan kesätyö.

Kunnan työllisyyspalvelut ja yrityspalvelut huolehtivat yhdessä työvoimapalveluiden järjestämislain mukaisista työnantajien ja yritysten palveluista. Työllisyyspalveluiden palveluita ovat myös etsivä nuorisotyö, nuorten matalankynnyksen starttivalmennus sekä Kierrätyskeskus Helmi.

Määrärahavaraukset

- työttömyysetuuskustannukset kunnalle 1 200 000 euroa
- Sastamala, yhteistoimintaosuus 950 000 euroa

Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja
Lautakunta

Sivistysjohtaja Kimmo Levänen
Sivistyslautakunta ja Hyvinvointijaosto

Sivistyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	24 741 200	24 848 800	25 652 900
Tulot	1 214 600	1 100 000	701 100
Netto	23 526 700	23 748 800	24 951 800

Sivistyspalvelut vastaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä vapaa-aikapalveluiden järjestämisestä. Lisäksi sivistyspalveluille kuuluu hyvinvointityön koordinointi ja ehkäisevästä päihdetyöstä ja palveluliikenteestä vastaaminen. Palvelualueella toimeenpannaan ja vakiinnutetaan kuntastrategian ja laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteiden mukaisia toimia.

Oppilas- ja lapsimäärien muutokset alkavat vaikuttaa palveluihin jo syksyllä 2025. Varhaiskasvatuksessa vaikutus on ollut hitaampaa, koska lasten osallistumisaste on noussut siinä missä ikäluokat ovat pienentyneet. Palveluverkkoselvitystä ei ole vielä tehty, mutta muun muassa perusopetuksen organisaatiouudistuksella muutoksiin on varauduttu.

Hankerahoitusta saadaan huomattavasti vähemmän kuin aiemmin. Aiempien vuosien suuret hankkeet ja saadut korona-avustukset ovat muodostaneet lähes puolet sivistyspalvelujen tuloista.

Kiinteistöjen vuokraamisen lisäksi päiväkotien ja koulujen ateriapalvelut sekä muita tukipalveluita hankitaan elinympäristöpalveluilta, joka vastaa myös sivistyspalvelujen hallinnoimien tilojen siivouspalveluista ja kiinteistönhoidosta Monitoimikeskus Siltaa ja muutamaa muuta kiinteistöä lukuun ottamatta.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Yhtenäinen ja kannustava kasvun ja oppimisen polku

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Positiivisen pedagogiikan käyttöönotto varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Jatkuu myös nuorisopalveluihin. Yhteinen malli kiusaamisen ehkäisemiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen.	Tavoitetaso: varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa käytössä, perusopetuksessa (alakouluissa) käyttöönotto alkanut Mittari: koulutuspäivät ja it-searvio	sivistysjohtaja, rehtorit, varhaiskasvatuksen johtaja
Perusopetuksen organisatiomuutoksen toteutuminen	Tavoitetaso: syyslukukauden alusta uusi toimintamalli kokonaisuudessaan käytössä Mittari: päätökset tehty ja neuvottelut käyty. Rekrytoinnit ja tehtävänkuvat valmiit.	sivistysjohtaja

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Opiskeluhuollon yhteistyömuotojen vakiinnuttaminen ja kehittäminen	Tavoitetaso: yhtenäiset palvelupolut opiskeluhuollossa Mittari: kouluterveyskysely, oma arvio	Sivistysjohtaja, varhaiskasvatuksen johtaja, rehtorit

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Yhä vahvempi hyvinvointia rakentava osallisuus ja sujuvampi arki

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Tavoitetaso: Lapsiparlamentin toiminnan vakiinnuttaminen Mittari: Lapsiparlamentin kokoontumiset	Vapaa-aikapäällikkö, varhaiskasvatuksen johtaja, rehtorit
Yhdistysyhteistyö, yhteisöllisyyden lisääminen	Tavoitetaso: neljä yhdistysten uutiskirjettä ja kaksi foorumia Mittari: yhdistysfoorumit ja -tapaamiset ja uutiskirjeet	hyvinvointikoordinaattori

Vastuualueet:

- Hallinto- ja toimistopalvelut
- Varhaiskasvatuspalvelut
- Perusopetuksen yhteiset toiminnot
- Perusopetuksen keskustan alue
- Perusopetuksen itäinen alue
- Perusopetuksen yläkoulu
- Lukiokoulutuspalvelut
- Vapaa-aikapalvelut

Kunnanhallitus päätti perusopetuksen uuden vastuualuejaon 18.11.2024 § 273.

Palvelualueen johtoryhmän muodostaa sivistysjohtaja, vastuualueiden esihenkilö ja hyvinvointikoordinaattori. Organisaatiomuutoksen seurauksena johtoryhmään tulee yksi henkilö lisää.

Hallinto- ja toimistopalvelut

talous- ja hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	314 700	451 000	445 800
Tulot	200	0	8 000
Netto	314 500	451 000	437 800

Hallinto- ja toimistopalvelut vastaa sivistyksen palvelualueen yhteisten asioiden koordinoimisesta ja kehittämisestä, sivistyslautakunnan ja hyvinvointijaoston päätöksenteon valmistelusta ja talousohjauksesta.

Sivistyslautakunnan on arvioitu kokoontuvan 10 kertaa tulevana vuonna, hyvinvointijaosto kokoontuu noin seitsemän kertaa. Näiden kokouskulujen lisäksi nuorisovaltuuston kokouskuluihin ja lapsiparlamentin menoihin on varaus hallinto- ja toimistopalveluissa.

Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviin kuuluu koko kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja liukumapintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Hyvinvointikoordinaattorin kustannuspaikalla on palkka- ja toimintakulujen lisäksi yhdistysten avustuksiin tarkoitettu 10 000 euroa. Hyvinvointikoordinaattori organisoii vanhus- ja vammaisneuvoston kokoukset ja toimii kokousten sihteerinä.

Talous- ja hallintopäällikkö on koko kunnan joukkoliikenteen yhteyshenkilö ja vastaa palveluliikenteestä. Vastuualueella on palveluliikenteen kustannusten lisäksi koko sivistyspalvelualueelle varatut e-passi-, muistamis- ja palkitsemiskulut.

Vastuualueen henkilöstö: sivistysjohtaja, hyvinvointikoordinaattori, toimistosihteerit ja talous- ja hallintopäällikkö.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	8 217 700	8 253 100	8 496 000
Tulot	500 400	434 500	288 300
Netto	7 717 300	7 818 600	8 207 700

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluu palvelujen järjestäminen alle kouluikäisille lapsille. Palvelut koostuvat varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta sekä lastenhoidon tuista, jotka maksetaan Kelan kautta. Varhaiskasvatusta järjestetään kunnan omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä perheiden on mahdollista hankkia palvelu myös palvelusetelillä kunnan tuottajiksi hyväksytyistä yksiköistä. Vuorohoitoa järjestetään Kirkonkylän päiväkodissa huoltajien työstä johtuvaan tarpeeseen.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, kuntastrategiaan, hyvinvointikertomuksen painopisteisiin ja varhaiskasvatuksen vastuualueen toimintasuunnitelmaan sekä yksiköiden esiopetuksen vuosisuunnitelmiin ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmiin.

Syntyvyys on laskussa, mutta varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut ja pitänyt lapsimäärän melko vakaalla tasolla. Vaikka lasten kokonaismäärässä on laskua, vaikuttaa alle kolmevuotiaiden määrän kasvu niin, että henkilöstömäärä on pysynyt ennallaan. Elokuun 2024 tilanteen mukaan osallistumisasteen kasvulle on vielä n. 100 lapsen potentiaali.

	20.9.2021	20.9.2022	20.9.2023	20.9.2024
Kunnalliset päiväkodit	280	362	365	343
perhepäivähoito	11	11	10	11
Kunnallinen yhteensä	291	373	375	354
alle 3-vuotiaita	76	67	96	84
ostopalvelut	8	5	1	1
palveluseteli	89	107	102	97
Kaikki yhteensä	388	485	478	452

Henkilöstötarvetta arvioidaan vuosittain suhteessa lapsimääriin. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on ollut heikolla tasolla koko maassa viime vuodet. Henkilöstön työhyvinvoinnista, jaksamisesta ja osaamisen kehittämisestä huolehtimalla varmistamme, että saamme rekrytoitua koulutettua henkilöstöä tulevana vuosina. Henkilöstön hyvinvointi on käyttöasteiden rinnalla tärkeä mittari.

Asiaksmaksujen on arvioitu vuonna 2025 pysyvän vuoden 2024 tasolla. Kokonaiskehitys maksutuloissa on kuitenkin laskeva. Elokuussa 2022 korkeinta maksua maksoi 39 % asiakkaista ja maksua ei muodostunut lainkaan 30 % asiakkaista. Elokuussa 2024 0-maksuluokkaan kuului 59 % asiakkaista. Hanketulot pienenevät aikaisemmista vuosista merkittävästi, koska avustuksia on leikattu valtion talousarviossa.

Varhaiskasvatuspaikkoja ostetaan tarvittaessa toisista kunnista hämeenkyröläisille toiseen kuntaan sijoitetuille lapsille, ruotsia äidinkielenään puhuville sekä toisessa kunnassa esiopetuksessa oleville lapsille, jotka tarvitsevat täydentävää varhaiskasvatusta. Yhteensä paikkoja ostetaan yksi. Vuoden 2025 alussa hämeenkyröläisiä lapsia on kuudessa eri palvelusetelipäiväkodissa. 11 lasta on varhaiskasvatuksessa palvelusetelillä Hämeenkyrön ulkopuolella.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on lapsille varmistettava riittävä ja oikea-aikainen kasvun ja oppimisen tuki. Elokuun tilaston mukaan hämeenkyröläisistä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista tehostetussa tai erityisessä tuessa on n. 8 % lapsista. Sen lisäksi moni lapsi saa lyhytkestoista yleistä tukea heti, jos tarve ilmenee. Nykyisin varhaiskasvatustalain määrää myös lapsen oikeudesta erityisopetukseen. Varhaiskasvatuksessa työskentelee kolme erityisopettajaa ja vuodelle 2025 esitetään yhden lastenhoitajan tehtävän muuttamista erityisopettajan tehtäväksi, jotta lasten tarvitsemaan tukeen voidaan panostaa sen edellyttämällä tavalla. Kaksi vuotta neljäs erityisopettaja on voitu palkata hankerahoituksella ja nyt se on päättynyt. Esi- ja perusopetukseen on valmisteilla lakimuutos lasten saaman tuen osalta. Sen on suunniteltu tulevan voimaan 1.8.2025. Lakimuutoksen on arvioitu lisäävän erityisopettajien tarvetta esiopetuksessa.

Varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen sosionomien määrää tulee kasvattaa vuoteen 2030 mennessä. Talousarvio 2025 sisältää kahden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävän muutoksen varhaiskasvatuksen opettajaksi tai varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Suunnitelmavuosille esitetään 0–3 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävän muuttamista varhaiskasvatuksen opettajaksi tai varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Lisäksi tehtävämuutoksien kautta varmistetaan, että varhaiskasvatuksessa on saatavilla digiopettajan pedagoginen tuki yhteisopettajuuden kautta koko henkilöstölle, jotta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen digitaalisen osaamisen kuvauksien edellyttämä pedagogiikka ja osaaminen on Hämeenkyrössä riittävällä tasolla.

Koko kasvatuksen ja opetuksen yhteistä toimintakulttuuria kehitetään positiivisen pedagogiikan ja ratkaisukeskeisen työtöiden mukaisesti. Toimintakulttuuri on myös yhteinen kiusaamisen ehkäisyn malli. Henkilöstön koulutus ja kehittämistyö aloitetaan syksyllä 2024 varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja alkuopetuksesta sekä esihenkilöiden tukemisesta muutosprosessissa. Työ jatkuu vuonna 2025.

Hämeenkyrön varhaiskasvatus on keskeinen osa paikallista perhekeskusta ja toimii kehittämisessä yhdessä alueellisen perhekeskusverkoston kanssa. Alkuvaiheessa perhekeskustoimintaa on koordinoanut Pirkanmaan hyvinvointialue. Lisäksi tiivistä yhteistyötä tehdään Tampereen seudun kuntien kanssa yhteisen toiminnanohjausjärjestelmä eVakan ympärillä.

Kunnan omat yksiköt

- Kirkonkylän päiväkoti
- Heinijärven päiväkoti
- Sasin päiväkoti
- Kolme kotona työskentelevää perhepäivähoitajaa

Kunnassa toimivat yksityiset palveluseteliyksiköt

- Pilke Väinämöinen
- Päiväkoti Pomppis
- 3–4 yksityistä perhepäivähoitajaa

Perusopetuksen vastuualueet

Perusopetuksen yhteiset toiminnot

rehtori Annukka Alppi

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 717 300	1 901 700	1 819 200
Tulot	414 200	513 300	252 300
Netto	1 303 100	1 388 400	1 566 800

Uudelle vastuualueelle tulevat perusopetuksen yhteiset toiminnot, joiden kuluja ei jaeta koulujen kustannuspaikkojen kesken (muun muassa aamu- ja iltapäivätoiminta, kotikuntakorvausmenot ja –tulot, hankkeet, oppilaskuljetukset ja muualla tapahtuva opetus).

Perusopetuksen keskustan alue

rehtori Timo Mäkelä

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	4 497 600	4 556 400	4 593 700
Tulot	69 800	0	0
Netto	4 427 800	4 556 400	4 593 700

Keskustan alueeseen kuuluu Kyröskosken koulun ja Kirkonkylän koulun kustannuspaikat.

Perusopetuksen itäinen alue

rehtori Annukka Alppi

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	3 206 700	2 967 200	3 235 200
Tulot	5 000	0	0
Netto	3 201 800	2 967 200	3 235 200

Itäiseen alueeseen kuuluu Heinijärven koulun ja Mahnalan Ympäristökoulun kustannuspaikat.

Perusopetuksen yläkoulu

rehtori Merja Heinäaho

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	3 863 100	3 624 700	3 947 700
Tulot	22 700	0	0
Netto	3 840 400	3 624 700	3 947 700

Perusopetus yhteensä

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	13 284 700	13 050 000	13 595 700
Tulot	511 700	513 400	252 300
Netto	12 773 100	12 536 700	13 343 400

Perusopetuksen järjestäminen on yksi sivistyspalveluiden keskeisimpiä tehtäviä. Vastuualueille kuuluu neljä alakoulua (vuosiluokat 1–6) ja yksi yläkoulu (vuosiluokat 7–9), joissa opiskelee tällä hetkellä 1 168 oppilasta. Alakouluilla järjestetään 1.–2. luokkalaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa koulupäivien aikana.

Suunnitelmavuosien 2025–2027 aikana oppilasmäärien lasku vaikuttaa jo jonkin verran perusopetusryhmien määrään. Oppilaiden kasvaneet oppimisen ja toiminnanohjauksen haasteet kuitenkin vaikuttavat niin, että henkilöstöresurssia tulee tarkastella myös tuen tarpeen näkökulmasta, ei vain opetusryhmien määrän mukaan. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi muuttamalla luokanopettajan virkoja erityisopettajan viroiksi.

Valtioneuvoston asettama tuntikehyksen vähimmäistuntimäärä on 225 tuntia. Hämeenkyrön perusopetuksessa 1.8.2024 voimaan tullut tuntijako on 226 tuntia.

Perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat koulukohtaiset menot, koululaisten aamu- ja

iltapäivätoiminnan menot, hankemenot sekä muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot ja lastensuojelulain perusteella laskutettavat koulutuksen menot).

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut:

Pienryhmät / luokkamuotoinen erityisopetus ja osa-aikainen erityisopetus:

Kirkonkylän koulu

- toiminta-alueittaisen opetuksen / vaativan erityisen tuen luokka, pro-luokka
- pienryhmä 1. ja 3.lk
- pienryhmä 2.–6.lk
- osa-aikainen erityisopetus

Kyröskosken koulu

- pienryhmä 1.–3.lk
- pienryhmä 3.–6.lk
- osa-aikainen erityisopetus

Mahnalan Ympäristökoulu

- pienryhmä 3. lk
- pienryhmä 4.–6.lk
- osa-aikainen erityisopetus

Heinijärven koulu

- osa-aikainen erityisopetus

Yhteiskoulu

- monimuotoiset pienryhmät 7.–9.lk 3kpl
- Jopo (8.–9.lk)
- Pro-luokka (8.–9.lk)
- erityisopetus Kuntola
- osa-aikainen erityisopetus

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhä useampi peruskoulun oppilas sai oppimisen tukea vuonna 2023. Hämeenkyrössä tehostetun tai erityisen tuen piiriin kuului 27 % oppilaista (2022 25,7 %). Koko maassa vastaava luku on 25 % ja Pirkanmaalla 24 %.

Oppilas saattaa tarvita oppimisessa ja koulunkäynnissä tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita monenlaista tukea yhtä aikaa. Koulun antama tuki riippuu vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Mitä aikaisemmin oppilas saa tukea, sitä paremmin vältetään vaikeuksien lisääntyminen ja kasautuminen. Ennaltaehkäisy sekä varhainen vahva tuki ovat erittäin tärkeitä.

Oppilailla saattaa olla oppimisen pulmien lisäksi myös käyttäytymiseen, vuorovaikutukseen, tarkkaavuuteen ja keskittymiseen liittyviä pulmia. Jotta nämä oppilaat pystyisivät opiskelemaan vertaisryhmässä, tarvitsevat nämä lapset vahvasti ulkoista apusäätelijää eli koulunkäynnin ohjaajaa, joka ohjaa heitä mm. siirtymissä ja vapaissa tilanteissa kuten välitunneilla. Aikuisten vahvalla tuella pyritään ennaltaehkäisemään konflikteja ja väkivaltatilanteita.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, avustajapalvelut ja erityiset apuvälineet. Erityisopetuksen resurssia on tasattu viime vuosien aikana alakoulujen kesken. Tuen tarve on jakautunut melko tasaisesti eri koulujen välillä. Mahnalan Ympäristökoululta puuttuu vielä yksi erityisopetuksen virka. Riittävän erityisopetuksen resurssin takaamiseksi, yhden erityisopettajan tunnit on otettu koulun tuntikehyksestä.

Mahnalan Ympäristökoulun resurssissa pitää huomioida Heinijärven koulun luokkamuotoisen erityisopetuksen tarve (itäisen alueen yhteinen resurssi). Alakoulun pro-luokasta (toiminta-alueittainen opetus / vaativa erityinen tuki) siirtyy ensi syksynä oppilaita yläkoululle, jolloin yläkoululla on sekä erityisluokanopettajan että riittävän ohjaajaresurssin tarve.

Syksyllä 1.8.2025 esi- ja perusopetuksen oppimisen tuki uudistuu. Uudistus vaatii kunnilta uudenlaista ajattelua tuen järjestämisestä. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Uudistuksen haltuunotto vaatii, että koulujen henkilökuntaa perehdytetään lain tuomiin muutoksiin. Perehdytykseen on hyvä varata riittävästi resurssia.

Joustava perusopetus eli JOPO-luokalla pyritään ennaltaehkäisemään tilannetta, että nuori jäisi sivuun toisen asteen opinnoista. JOPO-luokka ottaa Yhteiskoululla kopin koulukäymättömistä oppilaista, paljon poissaoloja keränneistä oppilaista ja tarjoaa väliaikaispaikkoja oppilaille, joille Yhteiskoululle meno on syystä tai toisesta jossain tilanteissa vaikeaa. JOPO-luokassa opiskelee oppilaita eri tuenportailla.

Kehittämishankkeet ja kehittämistoimet

Lukuvuonna 2024–2025 käynnissä olevat hankkeet, joihin on saatu ulkopuolista tulo-rahoitusta.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitus- osuus, euroa	Käyttöaika
Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten ta-soittamiseen	Opetus- ja Kulttuuri-ministeriö	89 000	4 684	26.10.2022-31.12.2024
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Opetushallitus	20 000	8 572	1.1-31.12.2024
Suomen malli -kerho-hanke	Aluehallintovirasto	55 000	18 333	7.10.2023-31.10.2024
Kestävyys ja ilmasto-opia kouluihin käytännössä (lin kunta)	Opetushallitus	Avustus maksettu lin kunnalle	7 787	1.10.2022-31.12.2024
Erasmus	Opetushallitus	19 344		1.6.2024-31.5.2025

Palvelujen ostot

Perusopetuspalveluita ostetaan kuntien välisillä sopimuksilla muualta, mikäli oppilaan äidinkieli on ruotsi tai mikäli oppilas tarvitsee sellaisia tukipalveluita oppimisensa tueksi, ettei niitä omassa kunnassa järjestetä. Kunta maksaa toiselle kunnalle kotikuntakorvausta, mikäli sen alueella asuva oppilas käy perusopetuksessa toisen kunnan alueella. Nämä maksut ja tulot perustuvat kotikuntakorvauslakiin, eivätkä ole kuntien kesken sovittavissa.

Oppilaskuljetusten ajojärjestelyt hankitaan Tuomi Logistiikalta. Perusopetuksen oppilaskuljetuksiin, mukaan lukien koulujen omat kuljetukset, on varattu 1 170 000 euroa (2024 ta-varaus 1 147 000 euroa).

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2023	20.9.2024	Muutos
1–6 vuosiluokat	787	778	-9
7–9 vuosiluokat	374	390	+16
Oppilasmäärä yhteensä	1 161	1 168	+7

Vieraskuntalaisia oppilaita on yhteensä 22.

Kuljetusoppilaiden määrä	20.9.2023	20.9.2024	Muutos
1–6 vuosiluokat	296	290	-6
7–9 vuosiluokat	181	192	+11
Oppilasmäärä yhteensä	477	482	+5

Lukiokoulutus

rehtori Merja Heinäaho

euroa	TP 2023	TA 2024	TAe 2025
Menot	1 128 900	1 111 200	1 095 900
Tulot	6 000	0	0
Netto	1 123 000	1 111 200	1 095 900

F.E. Sillanpään lukion tehtävänä on järjestää korkealaatuista lukiokoulutusta lähialueen nuorille. Lukio toimii samassa kiinteistössä Yhteiskoulun kanssa. Lukiossa on 6 lehtoria (1 toimii vararehtorina) sekä näiden lisäksi 11 yhteistä lehtoria perusopetuksen kanssa ja 2 yhteistä tuntiopettajaa.

Peruskoulun päättäneistä Yhteiskoulun oppilaista noin 24,6 % hakeutui omaan lukioon. Syksyllä 2024 lukion ensimmäisen luokan aloitti 35 opiskelijaa, joista 29 tuli Yhteiskoulusta. Lukioon tuli opiskelijoita myös naapurikunnista Nokialta (1) ja Sastamalasta (4). Lisäksi Lukion 2. vuosiluokalla aloitti taiwanilainen vaihto-opiskelija.

F.E. Sillanpään lukio on verkostoitunut Tampereen seutulukioiden kanssa. Tämä mahdollistaa osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakamisen. Lukion opintojaksojen valikoimaan laaditaan opintojaksoja, jotka lisäävät jatko-opintojen, yritys- ja työelämän tuntemusta, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoiden siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle tuetaan ja opintojaksotarjontaa kehitetään vastaamaan yhteiskunnallisia osaamistarpeita.

Fysiikassa ja teemaopinnoissa opiskelijat vierailevat Tampereen Yliopistossa ja Tampereen Ammattikorkeakoulun Proakatemiassa. Opintojaksoja voidaan suorittaa Tampereen kesäyliopistossa. Etäopetuksella mahdollistetaan pienten kieliryhmien opiskelu. Yhteistyötä Ikaalisten lukion kanssa jatketaan esimerkiksi yhdessä toteutetuilla tutustumisilla oppilaitoksiin ja yhteisellä teemaopintojen suunnittelulla. Liikunnan kursseilla teemme yhteistyötä paikallisten urheiluseurojen kanssa.

Lukion opiskeluympäristöä on kehitetty monipuoliseksi, moderniksi ja viihtyisäksi.

Kehittämishankkeet ja -toimet

- F.E. Sillanpään lukiossa panostetaan hyvinvointiin ja viihtyvyyteen. Tukea on tarjolla ja mahdollista saada nopeastikin. Lukiolaisten tukena ovat opettajien/erityisopettajan lisäksi terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja hankkeella toimiva koulunuorisotyöntekijä ja liikunnanohjaaja. Terveystuoltohenkilöstö on Pirhan palveluksessa. Lukiolle nimettiin hyvinvointivastaavat, jotka toimivat yhteistyössä opiskelijakunnan hallituksen kanssa.
- F.E. Sillanpään lukiossa opiskelijat auttavat uusia opiskelijoita Tutor -toiminnan kautta. Tutor on toisen vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen. Opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytänteissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin. Tutoreiden tärkeä tehtävä on uusien opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa. He osallistuvat myös lukion markkinointitapahtumiin.
- Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön näkyy lukion valinnoissa ja toimintatavoissa. Hämeenkyrön kuntastrategian mukaisesti lukion strateginen päämäärä on hyvinvoiva hämeenkyröläinen. Lukiossa näkyy vahvasti yhteisöllisyys.
- F.E. Sillanpään lukiossa on tarjolla teemaopintona Työpolku -opintojakso (yrittäjyyttä tiimioppimisen kautta, joka on paikallisten yrittäjien kanssa toteutettu hanke. Työpolku on kokonaisuus, joka tukee työllistymiseen vaadittavia taitoja ja tarjoaa oppijoille mahdollisuuden osoittaa osaamisensa yrittäjien tarjoamissa työtehtävissä. Onnistuneen työharjoittelujakson päätavoite on työllistää nuoret kesätöihin.
- Uudistunut opetussuunnitelma lisää edelleen henkilökunnan koulutustarvetta sekä työvälineiden päivitystä.

Hankkeet

- Lukio on mukana Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan CRITICAL – hankkeessa. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, millaiset kriittisen lukemisen taidot suomalaisilla lukiolaisilla on lukion eri vaiheissa. Tutkimus tuottaa arvokasta tietoa, jonka perusteella tutkijat kehittävät edelleen kriittistä lukutaitoa edistäviä opetusmateriaaleja ja kriittisen lukutaidon arviointimenetelmiä.

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2023	20.9.2024	Muutos
1 lk.	31	35	+4
2 lk.	34	30	-4
3 lk.	48	36	-12

Vieraskuntalaisia opiskelijoita on v. 2024 yhteensä 27.

Vapaa-aikapalvelut

vapaa-aikapäällikkö Mika Koskela

euroa	TP 2023	TA 2024	TAe 2025
Menot	1 795 200	1 985 500	2 019 600
Tulot	196 400	152 100	152 500
Netto	1 598 800	1 833 300	1 867 100

Vapaa-aikapalveluiden vastuualueelle kuuluvat osavastualueet:

- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut (sis. museot ja musiikkiopiston)
- Liikuntapalvelut
- Nuorisopalvelut

Vapaa-aikapalvelut toteuttaa lakien ja kuntastrategian mukaisesti hyvinvointia edistäviä toimintoja tarjoamalla monipuolisesti erilaisia palveluita ja harrastusmahdollisuuksia. Vapaa-aikapalveluiden rooli hyvinvointia tuottavien palveluiden osalta on merkittävä ja sillä on tukenaan kuntastrategia, jossa esimerkiksi kulttuuri mainitaan vahvasti. Tulevalle vuodelle on nostettu elintapaohjauksen laajentaminen eri ikäryhmille, kirjaston käytön parantaminen sekä kulttuurihyvinvoinnin lisääminen. Hyvinvointityötä edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Toimintoja suunnitellaan muun muassa seuraparlamentin, kulttuuriparlamentin ja erilaisten yhdistysten kanssa.

Sivistyslautakunnan alaisen hyvinvointijaoston tehtäviin kuuluu vapaa-aikapalveluita koskevat päätökset. Jaosto on toiminut 1.1.2024 alusta alkaen.

Vapaa-aikapalvelut tukee seuroja, yhdistyksiä ja yksittäisiä toimijoita jakamalla kohde- ja toiminta-avustuksia maaliskuusta huhtikuussa vuosittain. Jäähalliyhtiölle on varattu 80 000 euroa, urheiluseuroille noin 20 000 euroa ja kohdeavustuksille noin 15 000 euroa. Alle 500 euron avustuksia myönnetään ympäri vuoden.

Vuoden aikana valmistellaan valtuuston hyväksyttäväksi kulttuurisuunnitelma. Kulttuuripalveluiden tavoitteena on laatia Myllykoluun peruskorjaussuunnitelma sekä hakea suunnitelman tekemiseen leader-rahoitusta. Lisäksi tavoitteena on pitää toiminta vuoden 2024 tasolla ja käyttää tapahtumiin sopivia paikkoja toiminnoissa, kuten Myllykolua. Museopalveluita on myös tarkoitus kehittää esimerkiksi hankkeiden kautta tulevana vuosina. Museopalvelut on mukana kehittämässä seutumuseotoimintaa. Kulttuuriparlamentin toiminta alkoi 2023 ja on nyt vakiinnuttanut toimintansa. Palvelualueiden yhteistyössä järjestettävän Landfest-tapahtuman markkinointiin on varattu kulttuuripalveluille 15 000 euroa.

Nuorisopalveluiden Yhteistyöllä yhteisöksi -hanke jatkuu Yhteiskoululla vuoden 2025 keuhään saakka. Toimivaksi osoittautunut Klaara-auto jatkaa toimintaansa tulevana vuotena nuorten kohtaamispaikkana. Nuorisopalvelujen kenttätoiminnassa yhteistyökumppaneita ovat muun muassa etsivä nuorisotyö, Pirkanmaan hyvinvointialue, starttivalmennus, Yhteiskoulun oppilaskunta, Hämeenkyrön seurakunta, peruskoulut ja toisen asteen oppilaitokset. Nuorisopalvelut vastaa nuorisovaltuuston toiminnasta.

Kaikenikäisiä kuntalaisia aktivoidaan osallistumaan ja vaikuttamaan palveluiden sisältöön vuosittain järjestettävillä kyselyillä ja muilla osallistamismenetelmillä. Lisäksi nuoria otetaan mukaan päätösten valmistelutyöhön (Hämeenkyrö-talo, hyvinvointiryhmä ja perhekeskusten ohjausryhmä).

Kirjastopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä PIKI-verkostossa ja Hämeenkyrön kirjasto toimii 2024–2025 PIKI-ohjausryhmän puheenjohtajana. Kirjastopalveluiden tavoitteena on kehittää omatoimikirjastopalvelu edistämään kirjaston käyttöä. Kirjaston tapahtumien tuottaminen on keskiössä myös tulevana vuotena ja tavoitteena on järjestää kirjailijavieraita ja musiikkitapahtumia yhteistyössä kulttuuripalveluiden ja muiden verkostojen kanssa.

Liikuntapalvelut järjestää kuntalaisille monipuolisia liikuntaryhmiä sekä ylläpitää liikunta-alueita. Liikuntapalvelut peruskorjaa ja kehittää palveluita jatkuvasti erilaisten vaatimusten mukaisesti. Tulevalle vuodelle on suunniteltu monipuolisia kunnostustoimenpiteitä. Liikuntapalveluiden elintapaohjauksen palvelupolkua pyritään kehittämään edelleen yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Liikuntapalvelut tekee monipuolista yhteistyötä urheiluseurojen ja kolmannen sektorin palveluiden tuottajien kanssa.

Elinympäristöpalveluiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä liikunta-alueiden suunnittelu- ja rakennusvaiheissa. Liikuntapaikkarakentamisen hankkeita on tarkoitus jatkaa yhteistyössä 2025 vuoden aikana.

Hankkeet:

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitusosuus, euroa	Käyttöaika
Yhteistyöllä yhteisöksi	Aluehallinto- virasto	30 000	10 % kokonais- kustannuksista	28.06.2026
Elintapaohjaus Hämeen- kyrön perusopetukseen	Aluehallinto- virasto	18 500	40 % kokonais- kustannuksista	30.06.2025
Tekijät tutuksi	Aluehallinto- virasto	10 000	20 % kokonais- kustannuksista	31.12.2025

Palvelujen ostot

- Laajan oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus ostetaan Pirkanmaan musiikkiopistolta
- Kansalaisopistopalvelut hankitaan Sastamalan koulutuskuntayhtymä Saskyltä
- Erilaisia esiintyjä- ja tapahtumapalveluja
- Latujen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoa
- Klaara-auton vuokraus nuorten kohtaamispaikaksi

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- Nuorisovaltuuston omaan toimintaan on varattu nuorisopalvelujen määrärahasta 4 000 euroa
- Liikkuvan nuorisotyön auto Klaara jatkaa toimintaa leasing-autolla ympärivuoden.
- Kirjaston PIKI -kimpan kanssa jatketaan yhteistyötä (mm. kirjastojärjestelmä, verkkokirjasto, e-aineistot). Hämeenkyrön maksuosuus ja tilastoitu käyttö perustuu kunnan asukaslukuun.
- Aineistomääräraha palautui 52 000 euroon 2024 sopeutusohjelman yhteen hankintavuoteen kohdistuneen karsinnan jälkeen. Valtakunnallisen e-kirjastohankkeeseen on varattu Hämeenkyrön maksuosuus 8 000 euroa.
- Järvenkylän uimarannalle rekrytoidaan kesäkaudeksi uimavalvojat ja liikuntapaikkahoitajille kesäsjainen
- Kulttuuripalvelujen tapahtumien järjestämiseen varattu 10 000 euron lisäosa merkitään pysyväksi
- Liikuntapalveluille on varattu traktorin leasingrahoitukseen 15 000 euroa
- Myllykolun peruskorjaussuunnitelmalle merkitään 10 000 euroa avustusten omavastuuta varten kulttuuripalveluiden kustannuspaikalle
- Liikuntapalvelujen käyttötalouteen on varattu 25 000 euroa ostopalveluun Mahnalan ja

Heinijärven koulujen kaukalon hoitamisen. Toiminnan toteutuminen on kiinni investointisuunnitelmaan merkitystä laitehankinnasta.

- Liikuntapalvelut varaa Pirkan uran maanomistaja maksujen suorittamiseen käyttötalouteen 20 000 euroa

Elinympäristöpalvelut

Palvelujohtaja Ritva Asula-Myllynen
Lautakunnat elinympäristölautakunta ja lupajaosto

Elinympäristöpalvelut (ilman vesihuoltolaitosta)

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	11 030 900	10 351 700	8 428 600
Tulot	11 129 700	10 776 900	10 210 800
Netto	+98 900	+428 200	+1 782 200

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

ELINYMPÄRISTÖPALVELUT JA VESIHUOLTOLAITOS

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Uudistamme maapolitiikka ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotuotannolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Huolehdimme sopivasta asumisväljyydestä ja hyvästä luontoyhteydestä sekä täydennämme taajamarakennetta.	Tavoitetaso: 1. uudistetaan maapoliittinen ohjelma 2. uudistetaan rakennusjärjestys Mittarit: maapoliittinen ohjelma ja rakennusjärjestys hyväksytty valtuustossa	Kaavoituspäällikkö, toimistopäällikkö

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Kehitämme toimivaa ja turvallista liikkumisen ympäristöä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Parannamme kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja olosuhteita.	Laaditaan 1. pyöräpysäköinnin suunnitelma (mittarina valmis suunnitelma) 2. haetaan Traficomilta rahoitusta pysäköinti-infran kehittämiseksi (mittarina hakemus).	Elinympäristöjohtaja ja yhdyskuntatekniikan päällikkö

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pitovoimaisena Pirkanmaan vehreänä helmenä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Ylläpidämme siistiä kuntaympäristöä ja tuemme luonnon monimuotoisuutta osana kunnan ekologista kestävyttä.	Laaditaan kunnan viheraluesuunnitelma, mihin kootaan <ul style="list-style-type: none"> • sijainti- ja määrätiedot • hoitoluokitus • pölyttäjähönteisille jätettävät/muokattavat elinympäristöt ja kukk pellot • puskitumisen poisto • haitalliset vieraslajialueet (mittarina valmis suunnitelma) • suojelualueiden selvittäminen 	Elinympäristöjohtaja ja yhdyskuntatekniikan päällikkö

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Kestävä talous ja fiksi kuntatyö

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Taloustilanteen tiedonvälitys läpi palvelualueen	Kehitetään tiedotusta niin, että taloustilanne ja hankintaohjeet ovat jokaisen työntekijän tiedossa. Mittari toteutetut tilaisuudet ja tiedotteet	Toimistopäällikkö

Strateginen päämäärä: Ilmastotavoitteiden vaiheittainen toteutus

Avaintavoite: Toteutetaan Maatalousareenalla kehitettyjä toimenpiteitä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Lähiruoan laajempi hyödyntäminen koulujen ja varhaiskasvatyüksiköiden ruoanvalmistuksessa	<ul style="list-style-type: none"> Lisätään lähiruokapäivien määrää nykyisestä (Mittarina päivien määrän lisäys nykyisestä) luodaan markkinaselvityksen pohjalta (valmistuu 24) lähiruuan hankintaan puitejärjestely 	Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö

Hallinto- ja toimistopalvelut

toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	526 200	445 700	443 500
Tulot	352 800	6 000	9 000
Netto	173 500	439 700	434 500

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa:

- toimisto- ja asiantuntijapalvelut elinympäristöpalveluille ja vesihuoltolaitokselle
- elinympäristölautakunnan ja lupajaostoon sihteerin tehtävät, asioiden valmistelu ja toimeenpanon tuki
- paikkatieto- ja palvelualueen digitaalisten palvelujen koordinointi
- asiakaspalvelu kuntalaisille
- asiointipisteen palvelut

Määrärahat on varattu toimistosihteerien (3), asiointipisteen palvelusihteerin, toimistoapulaisten, toimistopäällikön ja elinympäristöjohtajan palkkaukseen sekä elinympäristölautakunnan ja lupajaoston kuluihin.

Vuonna 2025 hallinto- ja toimistopalveluiden kustannuksia ei enää jyvitetä muille vastuualueille. Lisäksi keväällä 2024 aloitetaan uuden toimistosihteerin rekrytointi eläköitymisen vuoksi.

Määrärahavarouksia

- Asiointipisteen toimintatuotot 9 000 euroa
- Asuintonttimarkkinointi (Asta-messut, somemainonta) 10 000 euroa
- Ilmasto-ohjelma 10 000 euroa
- Osoitteiston laadunparannus Ryhti-hanketta varten työntekijän kulut 6kk sivukului-
neen 20 000 euroa

Tilapalvelut

tilapalvelupäällikkö Harri Jääskeläinen

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	4 540 100	3 558 400	3 386 300
Tulot	8 013 700	8 138 300	7 811 900
Netto	+3 473 500	+4 580 000	+4 425 700

Tilapalvelujen vastuualueelle kuuluvat kunnan rakennuskantaomaisuuden hallinta, rakennusten elinkaaren aikaisesta suunnittelusta, toteutuksesta, kunnossapidosta ja purkamisesta vastaaminen sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoito. Tilapalvelut vastaa kunnan palvelurakennusten vuokraustoiminnasta sekä vuokratilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa.

Määrärahavarouksia ja muutostietoja

- Varautuminen hallintotalon väistötiloihin 128 600 euroa
- Pirha päättää kotihoitokeskuksen vuokrauksen 1.1.2025 alkaen, tulojen väheneminen 60 000 euroa

Ateria- ja puhtauspalvelut

ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Erja Tomminen

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 741 300	1 905 500	1 980 300
Tulot	1 751 900	1 857 300	1 946 400
Netto	+10 600	48 200	33 800

Ateriapalvelut tuottaa ravitsemussuositusten mukaista, laadukasta ja kustannustehokkaasti tuotettua ruokapalvelua kunnan muille yksiköille. Monitoimikeskus Sillan keskuskeittiö toimii valmistuskeittiönä ja muut keittiöt (Heinijärven koulu/pk, Sasin pk, Mahnalan Ympäristökoulu, Kyröskosken koulu, Yhteiskoulu/lukio) palvelukeittiöinä.

Puhtauspalvelut tuottaa kunnan palvelurakennusten puhtaanapitopalvelun, lukuun ottamatta Monitoimikeskus Sillan tiloja. Osa palvelusta tuotetaan kunnan omana työnä ja osa ostopalveluna. Kunnan omana työnä siivotaan Yhteiskoulu ja F. E. Sillanpään lukio, Kyröskosken koulu, Mahnalan Ympäristökoulu sekä Heinijärven ja Sasin päiväkodit. Ostopalvelukohteita ovat Heinijärven koulu, Mahnalan Ympäristökoulun vanha puoli, liikuntahalli Koskensyke sekä nuorisotalo. Lisäksi ostopalveluna puhtauspalveluita hankitaan muutamiin pienenpiin siivouskohteisiin.

Ateria- ja puhtauspalveluissa eläköityy henkilöstöä vuoden 2025 kuluessa ja ammattitaitoisien henkilöstön saatavuus tulee asettamaan haasteensa palveluntuotannolle. Tavoitteena on ylläpitää sisäisille asiakkaillemme hyvällä puhtaustasolla ylläpidetyt tilat työskennellä sekä tarjota laadukasta ravitsemussuositusten mukaista ateriapalvelua kustannustaso huomioiden. Vuosittaisia vakiintuneita lähiruokapäiviä sekä yhteistyötä paikallisten elintarviketuottajien kanssa on tarkoitus ylläpitää ja kehittää edelleen hyvin toimivaa yhteistyötä. Ruokahävikin vähentäminen sekä hyödyntäminen kulkee tärkeänä teemana ateriapalveluiden palvelualueella myös vuonna 2025. Sekä ateria- että puhtauspalveluissa kiinnitetään erityistä huomiota ympäristönäkökulmiin käyttämällä ympäristövastuullisia puhdistusaineita.

Yhdyskuntatekniikka

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 717 500	1 665 000	1 622 200
Tulot	611 500	374 100	348 400
Netto	1 106 000	1 290 900	1 273 800

Yhdyskuntatekniikan vastuualue huolehtii kunnan rakennetusta ympäristöstä, sen suunnittelusta, kehittämisestä ja kunnossapidosta sekä infrahankkeiden toteuttamisesta. Vastuualue pitää kunnossa kaavakadut ja sopimuksiin perustuen yksityisteitä, edistää liikenneturvallisuutta, avustaa yksityisteitä määrärahojen puitteissa, ylläpitää kunnan varastoa ja konekeskusta, hoitaa puistot, leikkipaikat, katujen viheralueet, vesireitit ja venepaikat, matonpeupaikat ja torin. Elinympäristölautakunta päättää yksityistieavustukset. Vastuualue hoitaa myös ajoneuvojen siirtämisestä aiheutuvat tehtävät. Vastuualueeseen sisältyy myös metsät ja pellot.

Määrärahavarauksia

- Yksityistieavustukset (kunnossapito ja perusparannukset) 68 500 euroa
- Yksityisteiden kunnossapitokustannukset 335 000 euroa
- Kaavateiden kunnossapitokustannukset 375 000 euroa
- Metsänmyyntituotto-odotukset 100 000 euroa

Viranomaispalvelut

toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	730 700	746 500	738 600
Tulot	134 000	158 300	83 000
Netto	596 800	588 200	655 600

Viranomaispalveluiden vastuualueelle kuuluvat:

- maankäyttö
- ympäristönsuojelu
- rakennusvalvonta
- ympäristöterveydenhuolto

Maankäyttö tekee kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, vastaa kunnan maa-aines- ja mitauspalveluista sekä suorittaa maa-aineslain mukaisia tehtäviä.

Ympäristönsuojelu vastaa erityislainsäädännön mukaisista viranomaistehtävistä ja ratkaisee, myöntää ja valvoo ympäristölupia sekä lievittää ja ennaltaehkäisee osaltaan kunnan ympäristöhaasteita. Kunnalla on sopimus Ympäristöterveys Pirtevan kanssa siitä, että se huolehtii kunnan alueella ympäristöterveyden viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta.

Rakennusvalvonta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista viranomaistehtävistä, valvoo ja luvittaa rakentamista sekä huolehtii kuntakuvasta ja -ympäristöstä.

Määrärahavaroja

- Lupapisteen kehittäminen 10 100 euroa
- Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus (Pirteva) 329 315 euroa

Kaavoitus

kaavoituspäällikkö Leena Lahtinen

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	266 200	253 600	257 900
Tulot	9 500	11 000	12 000
Netto	256 700	242 600	245 900

Kaavoituksen tehtävä on kunnan kaavoituksesta ja maankäytön suunnittelusta huolehtiminen. Kaavoitusta viedään eteenpäin kunnan päätösten, valmistuneen kaavoitusohjelman ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti. Kaavoitus järjestää hankkeissa MRL:n mukaisen osallistamisen ja tiedotuksen. Kaavoitus laatii ja hankkii tarvittavat kaava-aineistot ja pohjaselvitykset. Kaavoitus ylläpitää tarpeelliset kaavayhdistelmät ja karttapalvelut kunnan palvelutuotantoa ja kuntalaisia varten.

Yleiskaavojen osalta Keskustan osayleiskaavan uudistyö etenee pohjaselvitysten ja hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisella. Kaavan laadinta kilpailutetaan ja kaavoitus jatkuu vuosina 2026-27. Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaava etenee ehdotusvaiheeseen ja tavoitteena on saattaa se hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2025 aikana. Kuntastrategian tavoite, koko kunnan Strategisen yleiskaavan päivitystyö käynnistetään mahdollisen vireilletulo päätöksen jälkeen. Pentinmaa-Pinsiö osayleiskaavan käynnistys ajoittuu vuosiin 2026-27.

Asemakaavoituksen tavoitteena on keskustan kehittäminen ja kunnan kasvun tukeminen. Hollitien alueen kaavamuutoksen osalta valmistuu viitesuunnitelmat ja luonnosaineisto, edetään ehdotusvaiheeseen. Terveysaseman ympäristöön käynnistetään loppuvuodesta tarvittaessa kaavamuutos. Asuinalueiden osalta tavoite on monipuolinen asuntotuotanto ja viihtyisyys, yritysalueiden osalta tehokkuus. Ranta-Niskalan (ent. Yli-Niskala) pientaloalueen kaavan ehdotus asetetaan nähtäville ja etenee hyväksymiskäsittelyyn. Tippavaaran yritysalueen kaava etenee ehdotusvaiheeseen. Tavoitteena on Laivarannan asemakaavamuutoksen käynnistäminen. Vuosina 2026-27 jatketaan vireilläolevien kaavojen työstämistä ja mahdollisten uusien keskustan AK/AR- alueiden sekä pientaloalueiden kehittämistä mm. Heiskanmetsän osalta. Mahdollisesti muita kaavahankkeita käynnistetään tarpeen mukaan.

Valmistellaan vuosittainen kaavoituskatsaus ja maapoliittisen ohjelman päivitystyö vuoden 2025 aikana. Kaavoitus järjestää kaavatoimikunnan kokoukset sekä valmistelee poikkeamisluvat lupajaoston käsiteltäväksi.

Määrärahavaroja

- asiantuntijapalveluiden ostot

73 000 euroa

Vesihuoltolaitos

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Menot	1 609 700	1 437 200	1 598 800
Tulot	2 180 700	2 418 000	2 343 500
Netto	+570 900	+980 800	+744 600

Vesihuolto vastaa veden hankinnasta eli veden johtamisesta, käsittelystä ja toimittamisesta talousvetenä käytettäväksi sekä viemäroinnistä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kivi- ja vatusveden poisjohtamista sopimusten mukaisesti.

Vesihuoltolaitoksella on kulutuspisteitä 3252 kpl, joista 45 on vesiyhtymiä, 3 viemäriyhtymää ja 1 vesi- ja viemäriyhtymä.

Kunnan jätevedenpuhdistamolla käsitellään myös Viljakkalan alueen jätevedet. Miharin vedenottamon omistavat Nokian kaupunki 60 % ja Hämeenkyrön kunta 40 %. Miharista pumpatun lisäksi vettä ostetaan Kyröskosken Vesihuolto Oy:ltä ja Hämeenkyrön Vesi Oy:ltä, jonka omistavat kunta ja Sastamalan kaupunki puoliksi. Yhdyskuntatekniikan päällikkö toimii 06/2024-06/2025 Hämeenkyrön Vesi Oy:n varatoimitusjohtajana.

Vesihuoltolaitos toteuttaa vesihuollon rakennushankkeet (investoinnit).

Määrärahavaroja 2025:

- Toimintatuotot on arvioitu hieman korkeammaksi kuin tilinpäätöksessä 2023, mutta hieman alhaisemmaksi kuin käyttösuunnitelmassa 2024. Mikäli Hanhijärveltä saadaan myydyksi tontteja niin se nostaisi liittymismaksutulojen muodossa toimintatuottoja huomattavasti nyt arvioidusta.
- Palveluiden ostot on arvioitu 7 % pienemmäksi kuin tilinpäätöksessä 2023.
- Tarvikkeille ja tavaroille on varattu 2 % enemmän kuin tilinpäätöksessä 2023.
- Kaikki toimintakulut yhteensä on arvioitu 4 % pienemmäksi kuin tilinpäätöksessä 2023.

Valtuuston hyväksymään omistajapolitiikkaan sisältyy määräys, että vesihuoltolaitoksen peruspääoman korko hyväksytään vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodelle 2024 peruspääoman korko on 0,5 %. Vesilain mukaan vesihuoltolaitoksen on katettava menonsa maksutuloilla ja vuonna 2025 on ennakoitavissa maksujen tarkistus.

Investoinnit

Investointiosan laadinnan pohjana on ollut taloussuunnitelman 2024 investointiosa. Suunnitelmaa on korjattu muuttuneilla tiedoilla ja siihen on lisätty uusia hankkeita. Investointiosa on tehty kolmelle vuodelle, lisäksi joitakin hankkeita on siirretty toteutettavaksi myöhemmin ottamatta tässä kantaa toteutusvuoteen.

Investointiosan lukuohje

- vihreällä pohjalla olevat kohdat ovat valtuustolle sitovia määrärahoja
- siniset tekstit ovat lisätietoa valtuustolle ja ovat jo etukäteen valmisteluja lautakunnan käyttösunnitelmassa hyväksyttäväksi tulevia kohteita
- kunkin kohdan lisätiedot-sarakkeessa on tieto siitä, miten hanke/kohde oli budjetoitu 2024 talousarviossa suunnitelmavuosille 2025 ja 2026

Määrärahat ovat sitovia hankkeittain vuoden 2025 osalta. Lautakunnat päättävät määrärahojen käytöstä eri kohteisiin esim. elinympäristölautakunta päättää jakaa tiestön määrärahan. Nämä lautakunnan käyttösunnitelmassa päätettävät yksittäiset kohteet ovat sinisellä merkityjä lisätietoja.

Käytettävissä on vain talousarviovuodelle osoitetut määrärahat. Suunnitelmavuodet ovat ohjeellista varautumista.

Maa- ja vesialueet, kiinteistöt

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta	150 000	150 000	150 000		Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maanhankinnasta. Kunnan maapolitiikka määrittelee ostojen kohdentamisen. 2024 suunnitelma: 150 000 -150 000
Kiinteistöjen myynti	-200 000	-200 000	-200 000		Hanhijärven yritystonttimyynti jatkuu. Omakotitontteja myydään 5 kpl. 2024 suunnitelma: 200 000 - 200 000
Menot	150 000	150 000	150 000		
Tulot	-200 000	-200 000	-200 000		
Yhteensä	-50 000	-50 000	-50 000		

Osakkeet ja osuudet

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Konsernin lisäpanostus	600 000	400 000	400 000		Konserniyhtiöiden lisärahoitustarpeet. Jäähalliyhtiön SVOP-rahoitus 2025 enintään 400 000 euroa. Hallitus päättää tarkan euromäärän. Lisäksi on varaus jonkin toisen konserniyhtiön pääomittamiseen. 2024 suunnitelma: 200 000 - 100 000
Sote-kiinteistöjen yhtiöittämissä mahdollisesti vaatima panostus	500 000	0	0		
Yhteensä	1 100 000	400 000	400 000		

Rakennukset

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Kyröskosken urheilukeskuksen kokonaisuus	80 000	0	0		Pihan asfaltointi 80 000 euroa v. 2025, kun huoltorakennus on valmis. 2024 suunnitelma: 80 000 - 0
Elinympäristöjohtajan päätöksellä toteutettavat pienet hankkeet	50 000	50 000	50 000		
Hämeenkyrötalo	180 000	500 000	1 900 000		Jatketaan yleissuunnittelua (LVIS, RAK, ARK). Keväällä 2026 valmistellaan valtuustolle päätös rakentamisesta. 2024 suunnitelma: 1 000 000 - 2 500 000
Kurjenmäkikodin ilmastointi	300 000	0	0		Suunnittelu tehty 2022. Hintatieto tarkentuu kilpailutuksessa. Vaatii lisäselvityksiä. Tämä liittyy kunnan ja Pirhan väliseen vuokratasoneuvotteluun. Hankkeen toteuttaminen edellyttää, että Pirha sitoutuu hankkeen rahoittamiseen. 2024 suunnitelma: 300 000 - 0
Terveyskeskuksen tilamuutokset suunnittelu ja toteutus 2025	50 000	0	0		Uusi hanke 2025. Hankkeen toteuttaminen edellyttää, että Pirha sitoutuu hankkeen rahoittamiseen.
Kotihoitokeskus, vesivahinkokorjaus nettomeno	20 000	0	0		Uusi hanke 2025. Arvioitu kulu 300 000 euroa. Hankkeeseen kohdistuu vakuutuskorvaus, jonka jälkeen nettokulu 20 000 euroa.
Myllykolun teatterialueen uudistaminen		50 000	0		Suunnitelma 2025: haetaan Leader-hankeesta suunnitelman rahoitus. Omavastuuosuus 10 000 euroa varattu kulttuuripalvelujen käyttötalouteen. Investointi vuodelle 2026 tarkentuu suunnitelmien teon jälkeen. 2024 suunnitelma: 0 - 0

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Monitoimikeskus Sillan hankkeet	45 000	375 000	0	120 000	2024 suunnitelma: 15 000 - 390 000
<i>Sillan keittiö pakastin ja dieettikylmiö ltk</i>	0	15 000	0		<i>Pakastimen koneikon uusiminen. Siirto vuodelle 2025</i>
<i>Silta, pistevuodot</i>	20 000	0	0		<i>Laitehankinta</i>
<i>Sillan keittiön laitteet ltk</i>	25 000	360 000	0		<i>PTS:n mukainen. Yhteistyöryhmä käsitteli 20.9.2023. Hintatieto tarkentuu kilpailutuksessa. 2025 valmistelutyöt</i>
Sillan pihan kokonaisuus	115 000	55 000	0		2024 suunnitelma: 50 000 - 0
<i>Monitoimikeskus Sillan piha pvk, ltk</i>	40 000	40 000	0		<i>Toinen osa valmiista suunnitelmasta. Jatko sovitaan palvelu-alueyhteistyössä budjetin puitteissa.</i>
<i>Monitoimikeskus Sillan piha koulu, ltk</i>	15 000	15 000	0		<i>Leikki-/välituntivälineet</i>
<i>Sillan pihan aitaus</i>	60 000	0	0		<i>Uusi hanke 2025. Nykyistä heikosti tehtävänsä täyttävää aitaa korkeampi ja kestävämpi aita koulun pihan liikunta-alueen reunoille. Kohde käyty läpi kiinteistöhuoltoyhtiö Coorin edustajan kanssa. Saatu tarjous on noin 50 000 e. Lisätty 15 % ennakoituja muuttuvia kuluja.</i>
Koulurakennusten kokonaisuus	575 000	555 000	525 000		2024 suunnitelma: 615 000 - 650 000
<i>Yhteiskoulun ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmän kuntoselvitys ja korjaus sekä säätäminen suunnittelu ja toteutus vuoden 2024 aikana ltk</i>	60 000	250 000	250 000		
<i>Lukion kameravalvonta</i>	15 000	0	0		<i>Lukion pääty. Selvitys vielä kesken.</i>
<i>Kyröskosken koulun ilmastoinnin korjaus ltk</i>	150 000	0	0		<i>Laitteisto on epäkunnossa ja vanhentunut. Kyseessä putkiston vaihtoa. Suunnittelu tehty vuonna 2023. Kilpailutus keväällä 2024. Toteutus 2024-2025. Vuoden 2025 arviota korjattu 100 000e -> 80 000e</i>
<i>Kyröskosken koulun ulkoalueen aitaus</i>	40 000	0	0		<i>Uusi kohde 2025. Tarve perustuu koululaisten turvallisuuteen.</i>
<i>Heinijärven koulun kuntoarvio 2026, peruskorjauksen suunnittelu 2027 ja mahdollinen toteutus 2028 ltk</i>	0	30 000	75 000		<i>Uusi hanke. Palveluverkkoasia Vuoden 2025 arviota korjattu 50 000e -> 30 000e Vuoden 2026 arviota korjattu 500 000e -> 75 000e</i>

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
<i>Heinijärven vanha puukoulu julkisivuremontin toteutus ltk</i>	0	50 000	0		<i>Uusi hanke. Palveluverkkoasia</i>
<i>Mahnala, pistevuodot</i>	20 000	0	0		<i>Laitehankinta.</i>
<i>Pistevuotojen korjaussuunnitelma mm. Mahnalan koulu suunnittelu 2025 ja toteutus 2026-2027</i>	0	50 000	200 000		<i>Uusi hanke 2026. Vuosien 2026-2027 korjauskustannukset saadaan suunnittelun myötä.</i>
<i>Mahnalan koulun monitoimikenttä</i>	50 000	0	0		<i>Uusi hanke. Viimeinen osa uuden koulun rakennussuunnitelmaa. Vuoden 2025 arviota korjattu 0e -> 50 000e. Haetaan Aluehallintovirastolta avustusta liikuntapaikkarakentamiseen loppusyksystä 2025. Avustus 30%.</i>
<i>Sasin päiväkodin pihan (jättöliikenteen) suunnitelma ja toteutus ltk</i>	220 000	0	0		<i>Kokonaislogistiikka (tavarat, henkilöt, lumet) ja turvallisuus taustalla. Suunnittelu tehty vuonna 2023. Hintatieto tarkentuu kilpailutuksessa. Siirretty vuodelta 2024 Vuoden 2025 arviota korjattu 90 000e -> 220 000e</i>
<i>Sasin päiväkodin lämmitysjärjestelmän muutoksen suunnittelu 2025 ja toteutus 2026 ltk</i>	20 000	175 000	0		<i>Uusi hanke 2025. Nykyistä lämmitysjärjestelmää on yritetty korjata, mutta nyt on pakko uusia.</i>
Muut rakennukset	15 000	30 000	100 000		2024 suunnitelma: 0 - 0
<i>Sähköautolatauspistokkeet ltk</i>	0	0	100 000		<i>Lakisääteinen hanke, pitäisi olla jo 31.12.2024.</i>
<i>Sasin päiväkodin ulko-opetustila ltk</i>	15 000	30 000	0		<i>Sasin päiväkotona on ympäristökasvatuspainotteinen päiväkotina, mutta rakennus ja piha on vain perustoiminnalle suunniteltu ja ympäristökasvatus tarvitsee ulko-opetustilan. Tuleva piharemontti pienentää pihaa entisestään. Vuoden 2026 osuus: Tarjous saatu hyvin varustellusta kodasta (17 neliötä 25 henkeä). Laavu on myös muun muassa kyläläisten käytettävissä retkeilypaikkana.</i>
Menot	1 430 000	1 615 000	2 575 000		
Tulot	0	0	0		
Yhteensä	1 430 000	1 615 000	2 575 000		

Liikenneväylät					
Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Tiestöhankkeet	385 000	350 000	360 000		2024 suunnitelma: 385 000 - 400 000
<i>Taajamien asfaltoinnin saneeraus ltk</i>	<i>140 000</i>	<i>250 000</i>	<i>260 000</i>		
<i>Katuvalojen saneeraus ltk</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	
<i>Kerttulankujan päällystys 2025 ltk</i>	<i>85 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Aurinkopellon kaava-alue</i>
<i>Liikennemerkkien uusiminen ltk</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Merkit ja asennustyö/lakisääteinen hanke</i>
<i>Eteläntien asfaltoinnin uusiminen ltk</i>	<i>60 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Uusi hanke. Kyröskosken VH Oy uusii Eteläntiellä vesijohtoa vuosina 24 ja 25 mikä aiheuttaa tarpeen uusia asfaltia</i>
Asemakaavakadut ja -alueet	11 000	225 000	125 000		2024 suunnitelma: 300 000 - 300 000
<i>Seuloontien jatko ltk</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>90 000</i>		<i>Päällystys 2027</i>
<i>Hollitien alue ltk</i>	<i>0</i>	<i>10 000</i>	<i>20 000</i>		<i>Uusi hanke. Suunnittelu vuonna 2026. Toteutus riippuu Hollitien asemakaavan etenemisestä.</i>
<i>Ranta-Niskalan asemakaava ltk</i>	<i>11 000</i>	<i>200 000</i>	<i>0</i>		<i>Uusi hanke</i>
<i>Tippavaaran yritysalueen asemakaava- ja asemakaavan laajennus ltk</i>	<i>0</i>	<i>15 000</i>	<i>0</i>		<i>Uusi hanke</i>
<i>Joenmutkan asemakaava-alue (Heiskanmetsä) ltk</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>15 000</i>		<i>Uusi hanke</i>
Yhteensä	396 000	575 000	485 000		

Vesihuolto					
Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet, menot	260 000	550 000	450 000		2024 suunnitelma: 300 000 - 400 000
<i>Viemäriverkoston - ja laitteiston saneeraus ltk</i>	<i>150 000</i>	<i>250 000</i>	<i>300 000</i>		<i>Esim. Jätevesipumppaamojen saneeraus, jätevesikaivojen saneeraus ja Kyröskosken runkoviemäri</i>
<i>Vesijohtoverkoston- ja laitteiston saneeraus ltk</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>		<i>Esim. sulkuventtiilien vaihto ja uusien asentaminen sekä osuuskuntien mittarikaivojen uusiminen</i>
<i>Etäluettavat vesimittarit ltk</i>	<i>0</i>	<i>50 000</i>	<i>50 000</i>		
<i>Ranta-Niskalan asemakaava vesihuollon suunnittelu 2025 ja toteutus 2026 ltk</i>	<i>10 000</i>	<i>150 000</i>	<i>0</i>		<i>Uusi hanke.</i>
Menot	260 000	550 000	450 000		
Tulot					
Netto	260 000	550 000	450 000		

Puistot ja muut yleiset alueet					
Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Liikuntapaikat	60 000	432 500	0		2024 suunnitelma: 0 - 0
<i>Jääkenttien hoitovälineistöt, ltk</i>	<i>20 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Sikliauran ja kastelulaitteiston hankinta. Liittyy kahden koulun jääkaukalojen hoitoon (Mahnala ja Heinijärvi)</i>
<i>Ulkojääkentän rakentaminen, ltk</i>	<i>0</i>	<i>30 000</i>	<i>0</i>		<i>Rakennetaan 2026. Liikuntapalvelujen kehysesityksessä käyttö-talouteen varattu 5.000 euroa jäähallin vanhan kaukalon osta-miseen.</i>
<i>Reppuränni-kävelytien ennallistaminen, ltk</i>	<i>30 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Ladun siirto + valaistus, jotta kävelytie voisi jatkua totutussa ja turvallisessa paikassa Hämeenkyröväylän rakentamisen jälkeen. Reppuränni käytössä oppilaiden koulumatkalla.</i>
<i>Reppuränni-kävelytien ennallistaminen, korvaustulo, ltk</i>	<i>-15 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		
<i>Tekonurmijalkapallokentän pinnan uusiminen, ltk</i>	<i>25 000</i>	<i>575 000</i>	<i>0</i>		<i>Tekonurmijalkapallokenttä uusitaan uudella nurmimatolla sekä laajennetaan täysimittaiseksi v. 2026. Haetaan aluehallintovi-rastolta 30 % avustusta hankkeelle.</i>
<i>Tekonurmijalkapallokentän pinnan uusiminen, avustustulo</i>	<i>0</i>	<i>-172 500</i>	<i>0</i>		
Yleiset alueet	135 000	155 000	110 000		2024 suunnitelma: 120 000 - 50 000
<i>Uimapaikan /laivarannan suunnitelma ja toteutus ltk</i>	<i>60 000</i>	<i>110 000</i>	<i>110 000</i>		<i>Korjataan Uskelanniemen venepaikkaa ja rantoja. Toteutus päätetään suunnitelman valmistuttua.</i>
<i>Käpylän venepaikat ltk</i>	<i>30 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Uusi kohde. Uuden venelaiturin hankinta</i>
<i>Kauhtuan venepaikka ltk</i>	<i>20 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		<i>Uusi kohde. Uuden laiturin hankinta ja alueen kohentaminen</i>
<i>Torin perusparannus ltk</i>	<i>25 000</i>	<i>45 000</i>	<i>0</i>		<i>Selvitys valmistunut ja kustannusarviot perustuvat siihen (istutuksia, valaistusta, torialueen pintaa, istuinryhmiä). Pinnat uusitaan jo 2023 ja 2024.</i>
Menot	210 000	760 000	110 000		
Tulot	-15 000	-172 500	0		
Netto	195 000	587 500	110 000		

Irtaimisto

Hanke	2025	2026	2027	myöhemmin	lisätiedot
Hallintopalvelut	60 000	30 000	20 000		Hallinnon ohjelmien kehittäminen. Taloushallinnon pääjärjestelmän päivittäminen. Titanian sähköistämisen loppuosa. 2024 suunnitelma: 30 000 - 30 000
Varhaiskasvatus	11 000	11 000	11 000	11 000	Sasin ja Sillan päiväkodin kalusteiden uusiminen vuorovuosi, uutuushankinnasta 8-9 vuotta
Omatoimikirjasto	30 000	0	0		Hankitaan kirjastolle omatoimikirjastopalvelu. Hankkeen kustannukset muodostuvat laitteiden hankinnasta ja asennuspalveluista. Suunnittelu keväällä 2025 ja uuden palvelun aloitus syyskuu 2025. Hinta-arvio 30 000e. Perustelut: omatoimikirjasto on oleellinen osa kirjastopalvelujen kokonaisuutta. Se on monien asiakasryhmän suosima toimintamalli ja nykyaikainen tapa tarjota kirjastopalvelua. Avustusmahdollisuus jopa 80 % kokonaiskustannuksista.
Omatoimikirjasto, avustustulo	-24 000	0	0		Aluehallintovirastolta haettava avustus, mahdollisuus saada 80 %. Haetaan lokakuussa 2024.
Elinympäristöpalvelut, pohjakartan päivitys Hämeenkyröväylän ja lähialueiden osalta ltk	40 000	0	0		Vuodelta 2024 siirtävä hanke, koska Maanmittauslaitos ei ole kuvannut aluetta vielä. Työ kilpailutetaan syksyllä 2024, jolloin saadaan vielä tarkempi hinta. 2024 suunnitelma: 0 - 0
Vielä määrittelemättömät hankkeet	0	30 000	30 000		2024 suunnitelma: 30 000 - 30 000
Yhdistelmäuunit Yhteiskoulu/Kyröskosken koulu 2kpl, ateriapalvelut	60 000	0	0		10 johteiset ammattikeittiökäyttöön tarkoitetut yhdistelmäuunit vanhojen elinkaarensa lopussa olevien tilalle.
Menot	201 000	71 000	61 000		
Tulot	-24 000	0	0		
Netto	177 000	71 000	61 000		

INVESTOINNIT YHTEENSÄ		2025	2026	2027
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt	<i>menot</i>	150 000	150 000	150 000
	<i>tulot</i>	-200 000	-200 000	-200 000
Osakkeet ja osuudet	<i>menot</i>	1 100 000	400 000	400 000
Rakennukset	<i>menot</i>	1 430 000	1 615 000	2 575 000
	<i>tulot</i>	0	0	0
Liikenneväylät	<i>menot</i>	396 000	575 000	485 000
Vesihuolto	<i>menot</i>	260 000	550 000	450 000
	<i>tulot</i>	0	0	0
Puistot ja muut yleiset alueet	<i>menot</i>	210 000	760 000	110 000
	<i>tulot</i>	-15 000	-172 500	0
Irtaimisto	<i>menot</i>	201 000	71 000	61 000
	<i>tulot</i>	-24 000	0	0
	<i>menot</i>	3 747 000	4 121 000	4 231 000
	<i>tulot</i>	-239 000	-372 500	-200 000
	<i>yhteensä</i>	3 508 000	3 748 500	4 031 000

POISTON ALAISET INVESTOINNIT		2025	2026	2027	yhteensä
	<i>menot</i>	2 497 000	3 571 000	3 681 000	9 749 000
	<i>tulot</i>	-39 000	-172 500	0	-211 500
	<i>yhteensä</i>	2 458 000	3 398 500	3 681 000	9 537 500